

# Riziko migrace a dopad na ekonomiku České republiky

Bc. Radka Valášková

---

Diplomová práce  
2023



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta logistiky a krizového řízení

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta logistiky a krizového řízení  
Ústav krizového řízení

Akademický rok: 2022/2023

# ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Radka Valášková  
Osobní číslo: L21331  
Studijní program: N1032A020002 Bezpečnost společnosti  
Specializace: Rizikové inženýrství  
Forma studia: Kombinovaná  
Téma práce: Riziko migrace a dopad na ekonomiku České republiky

## Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši týkající se migrace a ekonomických ukazatelů České republiky.
2. Analyzujte současný stav dopadů migrace na ekonomiku České republiky.
3. Na základě výsledků analýzy zformulujte závěry a východiska.
4. Závěry a východiska komparujte se situací v zahraničí.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. GRMANOVÁ, Eva. *Demographic changes and their impact on the labour market*. Szczecin, Poland: Publishing House: Centre of Sociological Research, 2021. ISBN 978-83-963452-3-3.
2. PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-161-0.
3. ROŽŇÁK, Petr, Karel KUBEČKA a kolektiv. *Země Visegrádu a migrace: Fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: KEY Publishing, 2018. ISBN 978-80-7418-292-1.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucí diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Hoke, Ph.D.**  
Ústav krizového řízení

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

---

**doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.**  
děkanka

---

**Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.**  
ředitel ústavu

## PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

### Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 28.4.2023

Jméno a příjmení studenta: Bc. Radka Valášková

.....  
podpis studenta

## **ABSTRAKT**

Diplomová práce se zabývá vlivem migrace na ekonomiku České republiky. Teoretická část je věnována literární rešerši zaměřené na problematiku mezinárodní migrace ve vztahu k ekonomice státu. Na teoretická východiska navazuje praktická část, která je zacílena na analýzu současného stavu dopadů migrace na ekonomiku České republiky. Protože mezinárodní migrace, coby riziko ekonomického vývoje, má primární vztah k velikosti lidského kapitálu v ekonomice, má tedy potenciál primárně zasáhnout do stability trhu práce. Proto pro účely diplomové práce byl vybrán ukazatel nezaměstnanosti, vůči kterému byly analyzovány možné dopady mezinárodní migrace v podmínkách České republiky. Analytická část porovnává hrubou míru migrace a míru nezaměstnanosti pomocí regresní analýzy. Podpůrnou metodou byla vybrána a použita SWOT analýza. V aplikační části je provedena komparace vývoje ekonomik a dopadů mezinárodní migrace v zemích visegrádské čtyřky, mj. také za využití nástroje regresní analýzy.

Klíčová slova: migrace, makroekonomie, nezaměstnanost, trh práce.

## **ABSTRACT**

The diploma thesis deals with migration's influence on the Czech Republic's economy. The theoretical part is dedicated to literature research focused on the issue of international migration concerning the state's economy. The theoretical starting points are followed by the practical part, which is aimed at analyzing the current state of migration's impact on the Czech Republic's economy. Because international migration, as a risk to economic development, has a primary relationship with the size of human capital in the economy, it has the potential to affect the stability of the labor market primarily. Therefore, for the diploma thesis, the unemployment indicator was chosen, against which the possible impacts of international migration in the conditions of the Czech Republic were analyzed. The analytical part compares the gross migration and unemployment rates using regression analysis. SWOT analysis was chosen and used as a supporting method. In the application part, a comparison of the development of economies and the impact of international migration in the countries of the Visegrad Four is made, including using the regression analysis tool.

Keywords: migration, macroeconomics, unemployment, human capital

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce, Ing. Evě Hoke, Ph.D. za rady, připomínky a odborné vedení. Současně děkuji za její čas a vstřícnost, kterou mi věnovala. Dále velmi děkuji svému manželovi za podporu a trpělivost po celou dobu mého studia. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat rodině za poskytnutí časového prostoru pro studium.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

# OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	<b>10</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>12</b>
<b>1 MIGRACE</b> .....	<b>13</b>
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY .....	13
1.1.1 Imigrace.....	14
1.1.2 Emigrace .....	14
1.1.3 Reemigrace.....	15
1.1.4 Uprchlík, azylant .....	15
1.1.5 Dočasná ochrana .....	15
1.1.6 Mezinárodní ochrana.....	15
1.2 TYPY MIGRACE.....	16
1.2.1 Legální migrace.....	16
1.2.2 Nelegální migrace .....	16
1.3 MIGRAČNÍ TOKY, VÝVOJ MIGRACE .....	17
1.4 PŘÍČINY MIGRACE .....	18
1.4.1 Push faktory .....	20
1.4.2 Pull faktory.....	21
1.5 NÁSLEDKY MIGRACE.....	22
1.5.1 Ekonomické následky .....	22
1.5.2 Sociální následky .....	23
1.5.3 Politické následky .....	24
<b>2 LEGISLATIVA</b> .....	<b>25</b>
2.1 MEZINÁRODNÍ OCHRANA .....	25
2.1.1 Ženevská úmluva .....	25
2.1.2 Dublinský systém.....	26
2.1.3 Maastrichtská smlouva o Evropské unii .....	28
2.1.4 Směrnice Evropského parlamentu.....	28
2.2 LEGISLATIVA V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY .....	29
2.2.1 Odpovědnost za oblast azylu a migrace .....	30
2.2.2 Základní dokumenty v oblasti migrace .....	30
2.2.3 Národní předpisy .....	31
<b>3 MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE</b> .....	<b>32</b>
3.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT .....	32
3.2 INFLACE .....	32
3.3 PLATEBNÍ BILANCE.....	33
3.4 NEZAMĚSTNANOST.....	33
3.4.1 Frikční nezaměstnanost.....	34
3.4.2 Strukturální nezaměstnanost .....	35

3.4.3	Sezonní nezaměstnanost.....	35
3.4.4	Cyklická nezaměstnanost.....	35
<b>4</b>	<b>TRH PRÁCE.....</b>	<b>36</b>
4.1	NEOKLASICKÝ MODEL TRHU PRÁCE .....	36
4.2	DUÁLNÍ TRH PRÁCE .....	36
4.2.1	Dopady migrace pracovníků s nízkou kvalifikací.....	37
4.2.2	Dopady migrace pracovníků s vysokou kvalifikací .....	37
<b>5</b>	<b>SHRnutí TEORETICKÝCH VÝCHODISEK .....</b>	<b>38</b>
<b>II</b>	<b>PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>	<b>39</b>
<b>6</b>	<b>CÍL A METODY DIPLOMOVÉ PRÁCE .....</b>	<b>40</b>
6.1	CÍL PRÁCE .....	40
6.2	POUŽITÉ METODY .....	40
6.2.1	SWOT analýza .....	40
6.2.2	Regresní analýza .....	42
<b>7</b>	<b>VISEGRÁDSKÁ SKUPINA.....</b>	<b>44</b>
7.1	ČESKÁ REPUBLIKA .....	46
7.2	SLOVENSKÁ REPUBLIKA .....	46
7.3	POLSKÁ REPUBLIKA.....	47
7.4	MAĎARSKÁ REPUBLIKA .....	48
<b>8</b>	<b>SWOT ANALÝZA ČESKÁ REPUBLIKA A MIGRACE .....</b>	<b>50</b>
8.1	SILNÉ STRÁNKY.....	50
8.2	SLABÉ STRÁNKY.....	51
8.3	PŘÍLEŽITOSTI.....	53
8.4	HROZBY .....	53
8.5	SWOT ANALÝZA - VYHODNOCENÍ .....	54
<b>9</b>	<b>REGRESNÍ ANALÝZA – VÝVOJ MIGRACE A TRHU PRÁCE V ČR.....</b>	<b>56</b>
9.1	VÝVOJ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICCE.....	56
9.2	VÝVOJ TRHU PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICCE .....	56
9.3	STANOVENÍ LINEÁRNÍHO REGRESNÍHO MODELU ZÁVISLOSTI MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI NA HRUBÉ MÍŘE MIGRACE .....	58
9.4	VYHODNOCENÍ MIGRACE VE VZTAHU K TRHU PRÁCE V ČR.....	61
9.5	UKRAJNSKÁ MIGRAČNÍ VLNA V ROCE 2022.....	62
<b>10</b>	<b>KOMPARACE ZEMÍ V4 VE VZTAHU K RIZIKŮM DOPADŮ AKTUÁLNÍCH VLN MEZINÁRODNÍ MIGRACE .....</b>	<b>64</b>
10.1	KOMPARACE ZÁKLADNÍCH MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ .....	64
10.1.1	Vývoj a úroveň HDP .....	64
10.1.2	Vývoj inflace .....	66



10.1.3	Vývoj výkonové bilance (bilance zboží a služeb).....	67
10.2	KOMPARACE VÝVOJE A STAVU TRHU PRÁCE .....	68
10.3	KOMPARACE VÝVOJE MEZINÁRODNÍ MIGRACE ZEMÍ V4.....	71
10.4	REGRESNÍ MODELY ZEMÍ V4 .....	74
<b>11</b>	<b>SHRNUTÍ ANALYTICKÉ A APLIKAČNÍ ČÁSTI.....</b>	<b>76</b>
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>77</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</b>	<b>79</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....</b>	<b>87</b>
	<b>SEZNAM TABULEK.....</b>	<b>88</b>
	<b>SEZNAM GRAFŮ .....</b>	<b>89</b>
	<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>90</b>

## ÚVOD

Diplomová práce se zabývá riziky migrace a dopady na ekonomiku České republiky. Migrace může být pro stát rizikem bezpečnostním, zdravotním, sociálním či kulturním. V této diplomové práci však bude nahlíženo na migraci pouze z pohledu rizika ekonomického. Od všech ostatních rizik bude abstrahováno. Jak může mít samotná migrace dopad na ekonomiku České republiky? Bezesporu má migrace vliv na vývoj hrubého domácího produktu či výdajů ze státního rozpočtu. Těchto ukazatelů by bylo možné vyjmenovat mnoho. Vzhledem k rozsáhlosti makroekonomických ukazatelů je práce zaměřena na zkoumání jednoho z makroekonomických ukazatelů, ukazatele nezaměstnanosti. Tento ukazatel byl vybrán, jelikož se jedná o jeden z ukazatelů, který se ve větší míře může dotýkat každého z nás. Současně s aktuální situací spojenou s ukrajinskou krizí se tento ukazatel jeví aktuální jak z pohledu České republiky a zvládnutí příjmu většího počtu uprchlíků, tak z pohledu místních obyvatel a rizika nemožnosti získat práci, kterou by získali uprchlíci z Ukrajiny. Česká republika je považována za zemi, která má stabilní ekonomiku, kdy by měla být připravena zvládnout přijetí většího množství uprchlíků.

Cílem diplomové práce je tedy analyzovat a charakterizovat současný stav týkající se migrace a prostřednictvím vybraných proměnných prokázat pomocí regresní analýzy dopad migrace na ekonomiku České republiky. Riziko migrace bude zkoumáno z pohledu trhu práce, neboť trh práce má velmi významný dopad na ekonomiku České republiky. Cílem zkoumání je ověřit, zda existuje vztah mezi nezaměstnaností a hrubou mírou migrace a současně ověřit, zda by mohl mít vývoj migrace potenciál významněji ohrozit rovnováhu na trhu práce.

V teoretické části je zkoumána problematika migrace, jak z pohledu základních pojmů, druhů, příčin a následků migrace, tak i z pohledu legislativy vztahující se k problematice migrace. Dále se teoretická část věnuje trhu práce a makroekonomickým ukazatelům, kdy největší pozornost je věnována ukazateli nezaměstnanosti, u které je předpokládána vazba na dopady mezinárodní migrace.

Praktická část je věnována analýze současného stavu migrace a ekonomiky České republiky a dopad migrace na ekonomiku České republiky pomocí SWOT analýzy a regresní analýzy. Největší pozornost je věnována vývoji migrace a trhu práce a následně vyhodnocení Ukrajinské migrační vlny v roce 2022. V rámci aplikační části práce dojde k porovnání

základních makroekonomických ukazatelů zemí V4, a následně ke komparaci vývoje a stavu trhu práce a mezinárodní migrace.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 MIGRACE

Mezinárodní migrace je v současné době téma velmi aktuální. Migrace představuje přesun, pohyb obyvatel v geografickém prostředí. Migrace je vyvolána příčinami, které ovlivňují různé faktory. V počátečním období šlo především o přírodní podmínky – hledání prostor nabízejících podmínky pro obživu populace. Později pak migraci ovlivňovaly také podmínky sociálně ekonomické (sociální rozdíly a hmotné vlastnictví). S rozvojem tržních ekonomik se do popředí dostala ekonomická motivace (zájmy jednotlivců, zájmy národní). U mezinárodní migrace je nutnou podmínkou existence národních států a následné usídlení migrující osoby v jiné zemi, než je země původu. Migrace pracovní síly je spojována se vznikem a vývojem světového hospodářství od poslední třetiny 19. století do současnosti. Zejména ve druhé polovině 20. století se výrazně rozšířila motivace pro pohyb obyvatelstva. (Kubišta, 2016)

V této kapitole budou vysvětleny základní pojmy týkající se migrace. Pojmů spojených s tématem migrace existuje celá řada, nicméně níže bude pozornost zaměřena na nejzákladnější pojmy, se kterými je možné se aktuálně potkat. V rámci problematiky migrace se stává, že si široká veřejnost zaměňuje základní pojmy. Nejčastěji se pletou pojmy jako emigrace a imigrace. V současné době je často uváděn pojem uprchlík a dočasná ochrana, který se pojí zejména s problematikou války na Ukrajině.

### 1.1 Základní pojmy

Dle Kubišty (2016) znamená migrace přesun osob, nebo i skupin osob v prostoru, jež je klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje kulturní a společenské změny obyvatel. Klufová a Poláková (2010) publikují o migraci (lat. migratio) jako o mechanickém pohybu obyvatelstva, kdy se může jednat o pohyb v rámci státu, ale také o pohyb lidí přes hranice státu.

Migrace je tedy pohyb lidí, překročení hranice jednotlivých států, z jedné oblasti do druhé s úmyslem dočasného, či trvalého usazení se. Současně je možná i vnitřní migrace. Intenzita migrace se zvyšuje s ekonomickým rozvojem. Migrace může být krátkodobá, dlouhodobá, trvalá i opakovaná. Mezi migraci nejsou zahrnovány dočasné pohyby osob za účelem turistiky, cestování, dojíždění, neboť zde chybí záměr usadit se na novém místě. Migrace bývá obvykle zkoumána jako celek dle objemu migrujících osob nebo dle základních forem, tj. emigrace, imigrace a reemigrace. Vzájemný poměr emigrace a imigrace vypovídá o migračním saldu ekonomik, subregionů i regionů. Kladná hodnota migračního salda (tj. čistá

imigrace) znamená, že imigrace do země je početně vyšší než emigrace ze země. Záporná hodnota migračního salda (tj. čistá emigrace) znamená, že emigrace převyšuje imigraci. (Kubišta, 2016) Uherek a kol. (2016) dodává, že migrace vyvolává řadu důsledků, jak pro místo odkud dotyčný odešel, tak pro nové místo pobytu. Rubinskaya (2020) uvádí, že migrace je zapříčiněna a ovlivňována světovými ekonomickými trendy, mezi které je možné zařadit transnacionalizaci, integraci či globalizaci. Migrace je tedy víceúrovňový a mnohorozměrný sociální fenomén, kdy do migrace je možné zařadit i pohyb uprchlíků, vysídlených osob, ekonomických migrantů a osob stěhujících se za jinými účely, včetně sloučení rodin. (Rubinskaya, 2020) Migrantem rozumí Brožová (2022) osobu, která se narodila nebo dlouhodobě žila v jiné zemi. Zdrojová země znamená původní zemi odkud migrant přichází a cílová země je ta, kam migrant míří.

Dle Castlese (2014) lidé migrují z mnoha důvodů. Přestože se vládní politiky často zaměřují na ekonomickou migraci, velký podíl migrace nesměřuje primárně k ekonomickým účelům. Největší vstupní kategorií pro mnoho zemí je setkání rodin. Jiní lidé se stěhují hledat útočiště před válkou a pronásledováním. Zvýšená mobilita také vede k většímu pohybu za vzděláním, svatbou, odchodem do důchodu nebo jednoduše za hledáním nového životního stylu. Mnoho lidí však migruje z čistě ekonomických důvodů: za účelem vyššího příjmu, lepších pracovních šancí nebo profesního postupu. Veškerá mezinárodní migrace má navíc ekonomický rozměr: země původu považují remitence, investice a transfer technologií ze strany migrantů za zdroje hospodářského růstu, zatímco cílové země se zabývají úlohou migrantů při uspokojování poptávky po práci a dovednostech. (Castles, 2014).

### 1.1.1 Imigrace

Zjednodušeně řečeno imigrace = přistěhování obyvatelstva. O imigraci mluvíme, když jde o pohyb přes hranice ze státu, kde jsou podobné či stejné ekonomické podmínky nebo, kde platí podobné politické anebo náboženské zákony, do státu, ve kterém jsou podmínky z některého zmíněného důvodu výrazně výhodnější. (Kubišta, 2016) Dle Ministerstva vnitra (2023) vyjadřuje imigrace počet jedinců, kteří se do stávající populace přistěhují za danou časovou jednotku.

### 1.1.2 Emigrace

Oproti imigraci, o emigraci mluvíme v případě vystěhování osob ze země původu. U emigrace je důležitý prvek vůle, tj. když lidé mají na vybranou. Příčiny vystěhování opět mohou být ekonomické, politické nebo náboženské či kombinace několika. (Kubišta, 2016)

Sheu (2011) uvádí, že emigrace může být chápána jako ztráta lidí „opouštějící vlastní národ“. Migrace může hrát důležitou roli na trhu práce, protože některým zaměstnáním se místní obyvatelé vyhýbají. Jedná se zejména o špinavou, obtížnou a nebezpečnou práci, málo placenou práci, nízkokvalifikované profese, zaměstnání v odvětvích s vysokou sezónní fluktuací, např. zemědělství, opravy a výstavba silnic, hotelové, restaurační a jiné služby související s cestovním ruchem. (Castles, 2014)

### 1.1.3 Reemigrace

Jedná se o pohyb osob, který zahrnuje emigraci a zpětnou imigraci. (Kubišta, 2016)

### 1.1.4 Uprchlík, azylant

O uprchlíka se jedná tehdy, jsou-li naplněny znaky uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, tj. pokud překročí hranice země z důvodu obavy z pronásledování na základě národnosti, náboženství, odlišné rasy, politickému přesvědčení či příslušnosti k určité sociální skupině. Obecně je problém dokázat, že se jedná o uprchlíka, což je ověřováno při azylovém řízení. V České republice je osoba s povolením uprchlíka označována jako azylant. U udělení azylu se jedná o ochranný status, který je poskytován osobě třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, kdy je zde riziko pronásledování osoby z důvodů vyjmenovaných v mezinárodních právních nástrojích. Z toho plyne, že azylant je osoba, které je udělen azyl, a to na dobu, na kterou bylo uděleno rozhodnutí o udělení azylu. (Terminologický slovník, 2023; Številová, 2017)

### 1.1.5 Dočasná ochrana

Jedná se o ochranný institut, který má výjimečnou povahu a existuje vedle mezinárodní ochrany. Smyslem dočasné ochrany je rychle a účinně reagovat na velký příliv osob ze třetích zemí, které se nemohou vrátit do země svého původu. Většinou jde o osoby, které uprchly ze země kvůli ozbrojeným konfliktům, násilí nebo o osoby, kterým hrozí porušování lidských práv nebo osoby, které se již staly obětí porušování lidských práv. Dočasná ochrana má pevně stanovenou dobu. Jestliže důvody přetrvávají po uplynutí této doby, musí osoba žádat o její prodloužení. (Uherek, 2016)

### 1.1.6 Mezinárodní ochrana

Mezinárodní ochrana je pojem, který zastřešuje pojmy pro azyl a doplňkovou ochranu. Jedná se o ochranu, která může být poskytnuta cizincům pobývajícím na území České republiky,

kteří se nemohou vrátit do své země, zejména z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod, z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování kvůli rase, pohlaví, náboženství nebo národnosti. (Zákon o azylu, 1999)

## 1.2 Typy migrace

Členění či typologií migrace je v odborných zdrojích celá řada. Migrace se dá členit dle různých kritérií. Budeme-li brát v úvahu migraci dle počtu obyvatel, tak autor Pavlík (2016) rozděluje migraci na dva typy, individuální a masová. Autorka Čerňanská (2017) dělí migraci dle území, a sice na mezinárodní a vnitrostátní. Mezi další důležitá kritéria patří vůle zdrojovou zemi opustit a dle toho je rozeznávána dobrovolná a nedobrovolná migrace. Dobrovolná migrace je dle Številové (2017) situace, kdy se migrant bez nátlaku vedlejších okolností rozhodne opustit vlastní zemi. Uherek (2016) dodává, že k tomuto jevu dochází tehdy, když jsou k ní vhodné podmínky v cílové zemi. Nedobrovolná migrace neboli také nucená, je charakteristická vnějším tlakem na člověka. (Paldusová et. al., 2018) V neposlední řadě dochází k dělení z hlediska povoleného či nepovoleného přechodu přes hranice státu. O této migraci bude dále pojednávat následující podkapitola.

### 1.2.1 Legální migrace

Legální migrace je proces řízeného a kontrolovatelného přistěhovalectví. Imigraci lze regulovat prostřednictvím vízové politiky a pobytových opatření. Legální migrace souvisí taktéž s pracovní migrací, v rámci které se prostřednictvím regulovaného přijímání cizinců uspokojují potřeby domácího trhu. Česká republika může v rámci mezinárodního práva kontrolovat pracovní migraci na svém území. Mezi další typy legální migrace lze zařadit migraci za účelem studia, či sloučení rodiny. (Terminologický slovník, 2023) Dle Klufové a Polákové (2010) jde o přirozený pohyb obyvatelstva způsobený přirozenou reprodukcí či výměnou generací.

### 1.2.2 Nelegální migrace

Nelegální migrace je označení pro nedovolené překročení státních hranic, které je předmětem šetření mezinárodních kriminalistických organizací. (Uherek, 2016; Klufová a Poláková, 2010) Při nelegální migraci cizinci vstupují do cílové země nebo v cílové zemi pobývají, bez oprávnění k pobytu. Oprávněním se rozumí platné vízum, či pobytové oprávnění. Jedná se tedy o migraci, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílové země. Nelegální migrace v podstatě souvisí s uprchlictvím. Řada osob, kterým je později přiznána



mezinárodní ochrana, vstupuje na území hostitelského státu taktéž nelegálně. Podáním žádosti o mezinárodní ochranu (azyl) je jejich právní status „legalizován“. Ne všichni nelegální migranti, kteří zažádají o mezinárodní ochranu, se však pro ni kvalifikují. V případě nelegální migrace tak často hovoříme o tzv. „smíšených migračních tocích“. Nelegální migrace je zpravidla organizována sítěmi převaděčů a může v sobě proto nést aspekt organizovaného zločinu ve formě obchodu s lidmi. (Terminologický slovník, 2023) Uherek (2016) uvádí, že v případě České republiky jsou při zátazích na ubytovnách a kontrolách zahraničních dělníků odhaleny jednotky, maximálně desítky případů nelegálních migrantů. Vrchol byl v roce 2015, kdy bylo odhaleno přes osm tisíc lidí. (Uherek et al., 2016)

### 1.3 Migrační toky, vývoj migrace

Společně s vývojem světového hospodářství se měnil také pohyb a počet migrujících osob. Historicky od poslední třetiny 19. století do první světové války docházelo k osídlování méně zalidněných oblastí Severní Ameriky, kdy se jednalo především o pohyb osob ze západní a střední Evropy směřující k posílení v té době nedostačující pracovní síly. Dále osídlování mimoevropských regionů (Asie, Afrika), kdy docházelo k vytváření nových kolonií. Motivátorem bylo jak získání hmotných statků, tak „kariéerní“ důvody (úřední posty v koloniální správě). V období mezi dvěma světovými válkami pak z ekonomických důvodů probíhal migrační tok ze střední a východní Evropy do USA a také z východní do západní Evropy (politické důvody). Paul Collier v knize Exodus Jak migrace mění svět uvádí, že války a hospodářská krize učinily migraci složitou a migranty nevídanými. (Collier, 2017)

K významným změnám co do počtu migrantů či motivace došlo u mezinárodní migrace po druhé světové válce. Za podstatnou částí migračních toků stály politické důvody, přesuny obyvatel probíhaly také mezi ekonomicky vyspělými zeměmi (rozvoj nových technologií i dopady strukturálních krizí). Od začátku 90. let 20. století ovlivňuje mezinárodní migraci ekonomika ve vyspělých zemích. Z průzkumů vyplývá, že od 90. let 20. století se počet migrantů zvyšuje úměrně rostoucímu počtu obyvatel. (Collier, 2017) To potvrzuje i Uherek et al. (2016), který uvádí, že pro střeoevropské republiky byly migrační toky 90. let poměrně novým fenoménem, na který bylo nutné reagovat. Česká republika se rychle stala součástí migračního systému přijímacích zemí a její pozitivní migrační saldo rychle rostlo.

Collier uvádí tři podstatné věci, co pohání migraci:

- 1) Čím větší jsou rozdíly v příjmech, tím silnější je nutkání migrovat.
- 2) Diaspora v hostitelské zemi snižuje náklady na migraci.
- 3) Existence právních, sociálních a ekonomických překážek, které znamenají, že migrace je investicí.

Míra migrace je dle něj určena velikostí rozdílu v příjmech, úrovni příjmů v zemích původu a velikostí diaspor. Tedy velký rozdíl v příjmech v kombinaci s malou diasporou a adekvátní úrovni příjmů v zemi původu znamená velký proud migrujících. Vznik diaspor jde ruku v ruce s migrací. Čím je diaspora větší, tím snadnější je migrace. Migrace diasporu zvětšuje. (Collier, 2017) Nejvýraznějšími evropskými státy, které migraci ovlivňují, jsou Německo a Velká Británie, kdy v roce 2013 již bylo patrné, že hospodářská krize modifikuje migrační toky a mění poptávku po pracovní síle. Dynamický vývoj, který však nastal, přesáhl očekávání. (Uherka et al., 2016)

Další druhy migrace se často dělí dle toho, co je jejich příčinou nebo co ji způsobuje. O tom dále pojednávají následující podkapitoly.

#### 1.4 Příčiny migrace

Dle Uherka et al. (2016) nám push a pull faktory říkají, co migranty z místa, kde žijí vypuzuje a naopak, co je do místa, kam mají namířeno přitahuje. Push a pull faktory řeší důvody migrace, které se nepovažují za stabilní. K tomu, aby došlo k migraci, musí být přitažlivé a odpudivé síly jisté intenzity. Současně tyto síly nemusí být symetrické. Mohou převládat vypuzující prvky, kdy například člověk prchá bez přesného cíle, zejména při přírodních katastrofách, válkách apod. Jedinec takto prchá a teprve následně uvažuje, kde se usadí. Naopak mohou převládat i přitahující faktory, kdy člověk opouští svou zemi bez zjevného důvodu, že by jej něco výrazně vypuzovalo. Jedná se o faktory například spojené se vzděláním, lepší prací apod. (Kubišta, 2016)

Síly push a pull faktor lze konkretizovat dále na faktory spojené s místem původu, s cílovou destinací, s různými překážkami a dále na faktory osobní, přičemž faktory spojené s místem pobytu mohou být pozitivní a přitahovat člověka, negativní a odrazovat člověka. Dále neutrální, což znamená, že tyto faktory nemají vliv na jeho migraci. Důležitou roli hrají ovšem i osobní faktory a překážky. (Kubišta, 2016)

Podněty k migraci mohou být ovlivněny způsobem života. Například ve společnosti může migrovat určitá věková skupina více než jiná, odchod do zahraničí může být chápán ctižádostivými lidmi jako životní úspěch. Migrace je dále ovlivňována rodinnými vazbami a pouty a současně je migrace ovlivňována i gramotností, potažmo vzdělaností, např. znalostí cizích jazyků. (Kubišta, 2016)

Příčiny migrace posuzujeme na základě ekonomického a neekonomického charakteru.

Příklady neekonomických činitelů:

a) Geografický

1) Vnitřní migrace - tj. přesun obyvatel v rámci jedné ekonomiky.

1.1. Venkov – město

1.2. Provincie (přesun mezi správními jednotkami)

2) Vnější migrace – pohyb obyvatelstva uvnitř regionů nebo mezi regiony, kdy kritériem je překročení státní hranice

b) Časový

1) Každodenní pohyb – většinou se jedná o příhraniční pohyb osob za účelem zlepšení ekonomické situace při setrvání v domácí ekonomice.

2) Krátkodobá migrace – pobyt v přijímací zemi je delší než tři měsíce a nejméně jeden rok s povolením k pobytu/pracovním povolením. Bývá označován jako přechodná migrace.

3) Dlouhodobá migrace – přesun obyvatel s cílem trvalého usazení v jiné zemi se získáním trvalého bydliště a výhledově i státního občanství.

c) Historický

1) Osídlování zemského povrchu od pravěku až do současnosti.

2) Dle období utváření společenských řádů, např. rodový, feudální, tržní ...

3) Starověk, středověk, novověk

d) Politický a legislativní

Pohyb obyvatelstva vyvolán vnitropolitickou situací, odlišujeme legální a nelegální migraci.

1) Legální migrace – respektování pravidel mezinárodního práva.

2) Nelegální migrace – snaha o vstup do jiné země bez zajištění podmínek pro přesun potřebných.

3) Nucená migrace – je zvláštní formou, vyvolána mimořádnými příčinami různého původu (např. přírodní katastrofy, náboženské konflikty, občanská

válka apod.). Od druhé poloviny 20. století je užíván pojem uprchlík. (Kubišta, 2016)

Motivace mezinárodní migrace:

- a) Neekonomické faktory
  - 1) Přírodní – klimatické a jiné přírodní katastrofy
  - 2) Politické, náboženské a kulturní aspekty
  - 3) Demografické – nerovnoměrné osídlení ve světovém hospodářství (přetlak v rozvojových zemích v poměru k vyspělým tržním ekonomikám)
- b) Ekonomické faktory
  - 1) Rozdílná úroveň vyspělosti regionů (ekonomická, průmyslová, technologická) a ekonomik ve světovém hospodářství
  - 2) Globalizace
  - 3) Snaha o zvýšení kvalifikace a výhodnější uplatnění
  - 4) Zlepšení ekonomické situace (Kubišta, 2016)

#### 1.4.1 Push faktory

Push faktory jsou vlastně nepříznivé okolnosti v místě nebo oblasti, ve které člověk žije. Jedná se tedy o faktory, které jsou schopny lidi přinutit, aby se odstěhovali ze současného místa jinam. Push faktory jsou následující (Uherek et al., 2016; Palát, 2014):

- nedostatek pracovních míst,
- málo příležitostí v mnoha ohledech,
- vysoká nezaměstnanost,
- nízké mzdy,
- špatná zdravotní péče,
- ztráta bohatství,
- diskriminace,
- znečištění životního prostředí,
- špatné podmínky bydlení,
- válka,
- primitivní podmínky,

- přírodní katastrofy,
- rozšiřování pouští,
- hladomor,
- sucho,
- nedostatek politické a náboženské svobody,
- politické obavy nebo pronásledování,
- vyhrožování smrtí,
- zastrasování (Palát, 2014).

Opakem push faktorů jsou pull faktory, které jsou pro migranty motivující.

#### 1.4.2 Pull faktory

Pull faktory jsou okolnosti, jež člověka přitahují k přesunu do jiné oblasti. Samotná existence zmíněných push faktorů, tedy faktorů tlaku, nemusí ještě nutně vést k migraci. Aby mohlo dojít k migraci, musí existovat ještě pull faktory, nebo taky faktory tahu, nebo taky se dá říci pozitivní faktory, které budou migranta přitahovat k přestěhování. Mezi pull faktory se řadí zejména (Palát, 2014):

- pracovní příležitosti,
- lepší životní podmínky,
- politická a náboženská svoboda,
- lepší zdravotní péče,
- vzdělání,
- průmysl,
- příznivé podnebí,
- bezpečnostní důvody,
- politická stabilita,
- ekonomická prosperita,
- vysoké mzdy,
- možnost plnohodnotného života,
- rodinné vazby. (Palát, 2014)

## 1.5 Následky migrace

Následky migrace lze brát jako rizika migrace, kdy je důležité rozlišit, jakého oboru se riziko týká. V souvislosti s migrací je možné se setkat nejčastěji s riziky ekonomickými, sociálními, politickými a bezpečnostními. (Collier, 2017)

### 1.5.1 Ekonomické následky

U ekonomických následků migrace se dá říct, že jsou obecně vnímány pozitivně. Z ekonomického hlediska by měla migrace zvyšovat blahobyt původních obyvatel, ale i migrantů. Za riziko se považuje situace, kdy dochází ke konkurenci nekvalifikované síly. Toto následně vede k upřednostnění imigrantů, neboť tito jsou ochotni pracovat za menší odměnu. Dalším rizikem je riziko odchodu kvalifikovaných pracovníků, a to zejména tam, kde je vysoký převis nabídky nad poptávkou. Tomuto jevu se říká odliv mozků, kdy odchod může zapříčinit i nabídka lepších podmínek práce v jiné zemi. Negativní dopad na ekonomiku má větší poptávka po specialistech ze zahraničí. Je totiž levnější zaměstnat kvalifikované migranty. (Collier, 2017) Palát (2013) hovoří o stále rostoucí poptávce na získání vysoce kvalifikovaných migrantů.

Další ekonomické riziko představují imigranti, kteří se snaží profitovat ze sociálního systému země a kteří nepřichází s úmyslem hledáním práce. V tomto případě je nutné rozlišovat migraci mezi vyspělými státy, která se týká jednotlivců a mezi migrací davovou, která je zátěží pro sociální systém a u které převládají negativní dopady. (Franc, 2006), (Břicháček, 2016) Dle Janáčkové et al. (2016) zatěžují nekvalifikovaní migranti sociální systém v krátkém i dlouhodobém horizontu.

Bylo prokázáno, že migrace nízké mzdy snižuje a vyšší zvyšuje. Celkově se dá říci, že většina pracujících z migrace profituje, snížení nízkých mezd je minimální.

Větší riziko s sebou přináší boj o bydlení. Migranti jsou obvykle chudší a mají početnější rodiny, tím logicky vzniká poptávka po sociálním bydlení, což vede k vytlačování chudšího domorodého obyvatelstva. (Franc, 2006), (Břicháček, 2016)

U ekonomických následků migrace je nutné zmínit pojem remitence. Remitence vzniká tím, že emigranti mohou přinést výrazné prostředky do své země. (Rožňák, 2018) Dle Castlese peníze, které migranti posílají domů, především se jedná o prostředky jejich rodinám, se v mnoha méně rozvinutých zemích staly zásadním ekonomickým faktorem. Schopnost

podporovat rodinu prostřednictvím remitencí je klíčovou motivací pro migraci. (Castles, 2014)

Co se ekonomických následků týče, tak by se dalo říci, že mírná migrace nemá na obyvatelstvo zásadní vliv. Nicméně rychlá, a nebo trvalá migrace už má výraznější rizika ve snížení životní úrovně obyvatel nebo poklesu mezd. Je tedy důležité nastavit kontrolní mechanismus na příliv a odliv obyvatelstva za účelem udržení životní úrovně. (Collier, 2017)

Existují analýzy zkoumající vliv migrace na mzdy či bydlení. Podle základních pravidel ekonomiky by imigrace měla přinášet snížení mezd a zvýšení návratnosti kapitálu. Studie vlivu migrace na mzdy v Británii uvádí, že imigrace mzdy na spodní hranici mzdového spektra snižuje. Ve zbytku spektra mzdy mírně zvyšuje – tedy většina místních z migrace profituje. Vlivy migrace na mzdy občanů hostitelské země jsou bezvýznamné, mnohem větší je povyk, který kolem toho tématu panuje. Imigranti také zvyšují tlak na kapacitu bydlení. Ti chudí „soutěží“ o sociální byty s chudými domorodci, koncentrují se v chudých čtvrtích. Stále však mají ve srovnání se zemí původu výhodu nečekaně velkého příjmu. Postupně vstupují také na trh s nemovitostmi, což zvyšuje ceny nájmu i domů. Dle odhadu britského Úřadu pro rozpočtovou odpovědnost je to asi o 10%. Rozdíly v cenách nemovitostí jsou dle koncentrace migrantů různé napříč zemí. (Collier, 2017)

### 1.5.2 Sociální následky

Sociální následky se odvíjí od toho, jaký mají imigranti vztah k hostitelské zemi. Přiměřená migrace dokáže přinést společenské výhody, přičemž rizikem rychlé migrace mohou být vysoké náklady. Jedním ze sociálních problémů jsou historické křivdy, které jsou v generacích zakořeněny. Sociálním rizikem je i větší počet osob s nízkou důvěrou k většinové společnosti, což povede k neochotě spolupráce s obyvateli a k vytváření vlastních izolovaných skupin, kde se snaží prosadit pouze své zvyklosti bez ohledu na fungování většiny populace. Tento problém roste se zvyšujícím se počtem imigrantů na jednom místě. Úspěšnost začlenění migrantů roste s vyššími životními standardy ve společnosti, kdy ale začlenění neznamená ztrátu vlastní identity, nicméně znamená to neodmítnutí identity nové společnosti. Na zvyšování sociálních rozdílů společnosti má vliv i imigrace osob s nízkými příjmy, což následně vede k neochotě přerozdělování bohatší vrstvy a k společenskému tlaku na odpor k imigrantům. (Collier, 2017)

Dá se tedy říci, že sociální následky představují vztah imigrantů k hostitelské společnosti. Příkladem je např. vnímání imigrantů místními jako „dělníků“ (pracovní síly), kdy jiné začlenění do společnosti prakticky neexistuje. Ve většině zemí tomu tak ale není a migranti zvyšují rozmanitost společnosti. Důležitá je vzájemná úcta a důvěra původních občanů a imigrantů. Migranti přináší do hostitelské země také morální kodex svých společností. Collier v knize Exodus Jak migrace mění náš svět uvádí, že v přijetí norem nové společnosti přistěhovalci patří k neúspěšnějším Amerika. Naopak v Evropě je patrné, že děti přistěhovalců vzdorují přijetí národní kultury více než jejich rodiče. (Collier, 2017)

### 1.5.3 Politické následky

Emigrace ovlivňuje politiku i celou populaci, na politickém smýšlení záleží zisk či ztráta jedinců. Tam, kde jsou potlačována lidská práva a kde nefunguje demokratická instituce se nedá mluvit o právním státu. Migranti, kteří se dostanou z takové země do země, kde funguje demokracie a kde nejsou potlačována lidská práva, se tak mohou pokusit vyvinout tlak na změnu ve své zemi. Z takové země je pro občany výhodnější emigrace, což je nejčastěji vidět u malých a chudých zemí. Vzájemně na sebe působí vláda i migrace, to je potřeba brát v potaz. Vláda ovlivňuje migraci a současně migrace může ovlivnit kvalitu vlády, neboť pokud je vláda špatná, dochází k emigraci. Na vládu má dopad i návrat emigrantů zpět do země, neboť tito jsou schopni jít k volbám a jsou schopni přesvědčit i občany ve svém okolí. Tato snaha je o to větší, o co lepší byla země, ve které pobývali. Současně panuje názor, že pro společnost, v případě spáchaného zločinu, vyvolá více emocí zločin imigranta než občana dané země. (Collier, 2017)



## 2 LEGISLATIVA

V rámci migrace existuje v rámci mezinárodního práva několik zákonů a směrnic, které upravují problematiku migrace a postavení migrantů, zejména jejich povinnosti a právo. S migrační politikou Evropské unie je spojen postupný vývoj s mezinárodní legislativou a zákony. Na tyto mezinárodní zákony a směrnice navazují zákony jednotlivých států. Tyto zákony a nařízení musí respektovat závazné mezinárodní zákony a nařízení Evropské unie. (Uherek, 2016)

K migraci přistupují jednotlivé země odlišně. Paul Collier v knize Exodus Jak migrace mění svět uvádí, že některé hostitelské státy, jako například Japonsko, zůstávají imigrantům naprosto uzavřené. Zatímco v Dubaji je 95% populace nepůvodní. Jsou státy, které aktivně podporují emigraci a prostřednictvím programů udržují kontakty s jejich diasporami. Státy se také odlišují v právech imigrantů např. pokud jde o požadovaný stupeň vzdělání, jejich práva a povinnosti (např. naučit se místní jazyk). (Collier, 2017)

### 2.1 Mezinárodní ochrana

Mezinárodní ochranu je možné rozdělit na mezinárodní úrovni, dále je migrace řešena v rámci unijního práva a následně národních předpisů.

#### 2.1.1 Ženevská úmluva

Takzvaná Ženevská úmluva, celým názvem Úmluva o právním postavení uprchlíků a na ni navazující Newyorský protokol z roku 1967 (publikováno pod č. 208/1993 Sb.), byla přijata v roce 1951 v Ženevě a týkala se postavení uprchlíků. Jelikož po druhé světové válce se v Evropě přemísťovalo větší množství uprchlíků, byla přijata právě Úmluva o právním postavení uprchlíků. V úmluvě bylo vymezeno, kdy si každý stát mohl určit, zda bude považovat za uprchlíka osobu v důsledku událostí v Evropě, či po celém světě. Již tehdy panovala obava o masovou migraci. Proto byla Úmluva upravena protokolem v roce 1967, zejména z důvodu odstranění časových a místních restrikcí. Nicméně státy si mohly ponechat místní omezení. Úmluva vymezuje pojem uprchlík, tj. kdo je a kdo není považován za uprchlíka. Dále Úmluva určuje postavení uprchlíka v zemi, ve které je uprchlíkovi umožněno zůstat. A v neposlední řadě Úmluva definuje princip nenavrácení. (Uherek, 2016)

Jak již bylo řečeno, Úmluva byla vytvořena jako reakce na stav po druhé světové válce a v roce 1967 došlo k její modifikaci. Jelikož se jedná o poměrně starší dokument, vyskytuje se názor, že je nefunkční a neaktuální pro dnešní situaci s uprchlíky. Ač má Úmluva nějaké nedostatky, stále má velký význam a na jejím základě se povedlo zachránit spoustu lidí. (Schoenholtz, 2015)

Jedním z hlavních nedostatků Úmluvy je, že Úmluva neřeší globální změny klimatu, které jsou pro dnešní dobu velkým tématem. Dále neexistuje orgán, který by fungoval jako kontrola dodržování Úmluvy. Částečně tuto roli zastává Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), který uprchlíkům poskytuje právní pomoc a má snahu, aby byla uprchlíkům poskytována ochrana a péče a aby nebylo porušováno jejich právo. Dále se snaží kontrolní orgán suplovat Evropský soud pro lidská práva, který se opírá o dodržování Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. (Uherek et al., 2016). Úmluva je však schopna i v dnešní době ochránit válečné uprchlíky a osoby, které mají nárok na ochranu. Úmluvu je možné aplikovat i na situaci dnešní doby, nicméně do budoucna by bylo potřeba vytvořit novou úmluvu, případně upravit stávající Úmluvu, neboť v současné chybí téma globální změny klimatu a migrace v důsledku těchto změn. (Schoenholtz, 2015)

### 2.1.2 Dublinský systém

Jedná se o mechanismus, kterým je určován jediný stát, který projednává žádost cizince o mezinárodní ochranu a který ve věci rozhodne, ať je žádost o mezinárodní ochranu podána kdekoliv na území států zapojených do Dublinského systému. Dublinský systém funguje v rámci členských států Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska. Cílem systému je eliminovat jev asylum shopping, což znamená, že vedení žádosti je vedeno současně nebo postupně několika členskými státy, do kterých se cizinec přemísťuje a současně je potřeba předejít tomu, že se žádný stát nepokládá za příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Pro žadatele o mezinárodní ochranu znamená Dublinský systém, že má osoba právo na meritorní posouzení žádosti pouze v jednom členském státě. (Mezinárodní ochrana, 2023)

V současnosti je právním základem Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, které stanoví kritéria a postupy pro určení státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu. Kritéria, podle nichž je určován členský stát příslušný k posouzení žádosti o azyl, se aplikují v pořadí, v jakém jsou v nařízení

uvedena, přičemž pro určení příslušného členského státu je rozhodná situace v okamžiku podání první žádosti o azyl. (Mezinárodní ochrana, 2023)

Mezi kritérii figurují:

Rodinné vazby: Příslušný je ten stát, ve kterém se oprávněně zdržuje člen rodiny žadatele o mezinárodní ochranu. Nařízení přitom stanoví, kdo je považován za rodinného příslušníka. Důraz je kladen na situaci nezletilých žadatelů o mezinárodní ochranu bez doprovodu jejich zákonných zástupců.

Vydané vízum či povolení k pobytu: Příslušný je ten stát, který žadateli vydal povolení k pobytu či vízum, kdy nařízení opět stanoví definice pojmu povolení k pobytu krátkodobého a dlouhodobého víza.

Neoprávněný vstup a pobyt: Příslušný je ten stát, jehož státní hranici neoprávněně žadatel překročil přicházející ze třetího státu, či kde alespoň pět měsíců neoprávněně pobýval, nelze-li zjistit, jak žadatel na území členských států přicestoval.

Bezvízový styk: Příslušný je ten stát, kam žadatel vstoupil a je osvobozen od vízové povinnosti.

První podaná žádost o azyl, tzv. zbytkové kritérium: Příslušným je ten členský stát, kde žadatel požádal o mezinárodní ochranu poprvé. (Mezinárodní ochrana, 2023)

V rámci Dublinského systému existuje elektronická databáze otisků prstů žadatelů o mezinárodní ochranu EURODAC. Do systému jsou členskými státy povinně zasílány otisky prstů žadatelů o mezinárodní ochranu a cizinců zadržovaných v souvislosti s neoprávněným překročením vnější hranice EU, kteří dosáhli věku minimálně 14-ti let. Mimo otisky prstů jsou do systému ukládány údaje o pohlaví cizince, datum a místo podání žádosti, referenční číslo a datum přenosu údajů do centrálního systému EURODAC. Do systému je umožněn přístup orgánům činným v trestním řízení a EUROPOLu a to v souvislosti s předcházením, odhalováním a vyšetřováním teroristických a jiných trestných činů. Tento systém funguje na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013. (Mezinárodní ochrana, 2023)

### 2.1.3 Maastrichtská smlouva o Evropské unii

V květnu 1999 byla Maastrichtská smlouva pozměněna smlouvou Amsterodamskou, která odstranila překážky pro volný pohyb osob, dále byl vytvořen Schengenský prostor a byla vytvořena pozice pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Amsterodamská smlouva odstranila z evropských smluv ustanovení, která se postupem času stala zastaralými, aniž by tím byly dotčeny právní účinky. (Maastrichtská smlouva o Evropské unii, 2018)

Poslední smlouvou je Lisabonská smlouva, která byla podepsána v Lisabonu 13. prosince 2007 a vstoupila v platnost 1. prosince 2009.

Ve smlouvě jsou definovány pravomoci Evropské unie. Lisabonská smlouva propůjčuje Evropské unii vlastní právní subjektivitu, čímž získává možnost podepisovat mezinárodní smlouvy. Smlouva upevňuje spolupráci členských států, dále smlouva určuje povinnost pomoci týkající se přírodních katastrof a při teroristických útocích. (Pavy, 2022)

### 2.1.4 Směrnice Evropského parlamentu

Mezi další významné směrnice Evropského parlamentu se řadí:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany.

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění).

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU ze dne 11. května 2011, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany.

Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních

k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

Směrnic Evropského parlamentu je vydáno mnohem více, tato práce nemá za úkol vypsát veškeré Směrnice, které se dotýkají tématu migrace. Mimo vypsané směrnice bylo vydáno několik Směrnic a nařízení k tématu nelegální migrace, např. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí a další. K legální migraci byla vydána Nařízení, která stanoví jednotný vzor povolení k pobytu, bezpečnostní a biometrické prvky v dokladech, právo na sloučení rodin a dále byly vydány Směrnice Rady (ES), které se zabývají právem a postavením státních příslušníků třetích zemí, podmínkami vstupu do země, postupy vyřizování žádostí o povolení k pobytu apod. Mezi další Nařízení Evropského parlamentu lze zařadit i nařízení a směrnice týkající se problematiky Schengenského prostoru, kdy tyto se zabývají pravidly přeshraničního pohybu osob, provozu a využívání Schengenského informačního systému, povinnosti dopravců, o Evropské a pohraniční strážní apod. (Legislativa migrace, 2023)

## 2.2 Legislativa v rámci České republiky

Česká republika, i Evropská unie jako celek, proto musí prosazovat a účinně provádět migrační politiku s jednoznačnými východisky i výsledky:

- přijímat legální migranty a usnadnit vstupní procesy se zřetelem na potřebu zachování konkurenceschopnosti v globálním ekonomickém prostředí;
- zajistit takovou míru integrace cizinců trvale pobývajících na území České republiky, která zamezí bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům a povede k soudržnosti společnosti a ochraně práv jejích členů;
- aktivně provádět vnější dimenzi migračních politik, včetně pomoci uprchlíkům a podpory bezpečnostní stabilizace a sociálně-ekonomického rozvoje zdrojových a tranzitních zemí migrace;
- migrantům, kteří vědomě nezvolí legální cestu do Evropské unie, nebo jsou k tomuto donuceni vnějšími okolnostmi, zajistit přístup k mezinárodní ochraně nebo návrat do zemí původu za současného dodržování principu non-refoulement. (Migrace úvod, 2023)

### 2.2.1 Odpovědnost za oblast azylu a migrace

Hlavním orgánem zodpovědným za oblast azylu a migrace v České republice je Ministerstvo vnitra. Zahrnuje oblasti mezinárodní ochrany, vstupu a pobytu cizinců, koordinaci integrace cizinců, mezinárodní a evropskou spolupráci v oblasti azylu a migrace, schengenskou spolupráci, ochranu hranic a návratovou politiku. (Ministerstvo vnitra ČR, 2015)

### 2.2.2 Základní dokumenty v oblasti migrace

Vláda České republiky dne 29. července 2015 přijala usnesení č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Ve strategii jsou definovány zásady migrační politiky ČR, dále jsou ve strategii stanoveny cíle v oblasti migrace, jak na úrovni národní, tak i na úrovni unijní. Dále jsou ve strategii uvedeny nástroje sloužící k dosažení těchto cílů. (Ministerstvo vnitra ČR, 2015)

Strategie je rozčleněna do sedmi tematických okruhů:

- integrace cizinců,
- nelegální migrace a návratová politika,
- mezinárodní ochrana,
- vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů),
- volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru,
- legální migrace,
- provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. (Ministerstvo vnitra ČR, 2015)

Mezi základní dokumenty patří i Koncepce integrace cizinců na území České republiky. Tato koncepce byla přijata vládou České republiky v roce 2000 a od té doby již proběhlo nespočet aktualizací této koncepce. Poslední aktualizace je ze dne 14. prosince 2022 s podtitulem *Ve vzájemném respektu*. Koncepce přímo navazuje na Strategii migrační politiky České republiky z roku 2015. Koncepce definuje postup České republiky v oblasti integrace cizinců. Koncepce reaguje na potřeby související s integrací cizinců. Cílem je podpořit soužití s cizinci, zabránit vzniku negativních sociálních jevů a zajistit bezpečnost obyvatel České republiky. Řešení navrhovaná v Koncepci přispívají k prosazování rovných

příležitostí pro ženy a muže. Cílovou skupinou opatření jsou občané třetích zemí, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu. Integrovaní nástroje mohou využívat také občané EU v souvislosti s invazí Ruské federace na Ukrajinu a také osoby s udělenou dočasnou ochranou. (USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, 2022)

### 2.2.3 Národní předpisy

Listina základních práv a svobod (usnesení předsednictva České národní rady č.2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.)

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 228/2016 Sb., o stanovení podmínek provozu mezinárodních letišť z hlediska ochrany hranic

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 65/2022 Sb., Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Zákon č. 66/2022 Sb., Zákon o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Zákon č. 67/2022 Sb., Zákon o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Usnesení vlády ČR č. 254 o zastavení přijímání a zpracování žádostí o víza a povolení k dlouhodobým a trvalým pobytům státních příslušníků Ruské federace a státních příslušníků Běloruské republiky. (Sbírka zákonů, 2023)

V následující kapitole budou rozebrány základní makroekonomické ukazatele a cíle a v souvislosti s nimi bude migrace dále posuzována.

### 3 MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE

Makroekonomické ukazatele zkoumají vývoj národního hospodářství, kdy dle těchto ukazatelů zkoumáme a určujeme makroekonomickou výkonnost země.

Na výkonu ekonomiky je závislá nejen oblast zaměstnanosti a s tím spojená výše mezd, starobních i invalidních důchodů, ale taky je s výkonem ekonomiky spojena úroveň a kvalita života a životního prostředí. Dalo by se říct, že jak přímo, tak i nepřímo je výkonností ekonomiky a národního hospodářství ovlivňována životní úroveň každého z nás.

#### 3.1 Hrubý domácí produkt

Jedná se o ukazatel, který je pokládán za klíčový v systému národních účtů, podle kterého se posuzuje hospodářský cyklus a ekonomická výkonnost země. Hrubý domácí produkt je velmi často chápán jako hodnota celkové produkce výrobků a služeb vytvořených za určité období na ekonomickém území státu, což je nesprávné chápání. Hrubý domácí produkt je ukazatelem přidané hodnoty vytvořené domácnostmi, domácími firmami, vládními institucemi a neziskovým sektorem. (Rojíček et al., 2016, s. 52)

Tento ukazatel je brán jako hodnota produkce ekonomiky, jelikož jde o součin cen a množství jednotlivých produktů. Pro odlišení růstu množství vyprodukovaných výrobků a služeb a růstu cen těchto výrobků a služeb, bylo v rámci měření zavedeno rozlišování mezi nominálním a reálným produktem.

Nominální hrubý domácí produkt je brán v běžných cenách, tj. v cenách, které převládají na trhu v době počítání.

Reálný hrubý domácí produkt je brán ve stálých cenách, což znamená ceny očištěné od změn. Stálé ceny jsou ceny období roku, který je stanoven jako výchozí období. Reálný produkt je tedy vypočítán tak, že jeho složky jsou oceněny stálými cenami, nebo tak, že nominální produkt daného roku je očištěn od inflačních vlivů. Jedná se tedy o převádění nominálních agregátů do reálných hodnot. (Soukup et al., 2018; Jurečka, 2017)

#### 3.2 Inflace

Pojem inflace je definován jako zvyšování cenové hladiny, jež má za následek snižování kupní síly peněz. Což se dá vysvětlit tak, že za stejnou nominální částku peněz si můžeme pořídit méně výrobků nebo služeb. Vycházíme ale z předpokladu, že míře inflace se okamžitě nepřizpůsobují mzdy. Inflace ovlivňuje rozhodování ekonomických subjektů do



budoucná, neboť jedna koruna dnes má jinou hodnotu než jedna koruna v následujícím období. (Jurečka, 2017)

Příliš vysoká, nebo popřípadě neočekávaná inflace ovlivňuje výkonnost ekonomiky a je schopna vyvolat velkou makroekonomickou nestabilitu. Což může narušit fungování tržního systému.

Cenová hladina představuje významný faktor, který má zásadní dopad na ekonomiku. Změny cenové hladiny patří mezi nejsledovanější makroekonomické ukazatele. (Soukup et al., 2018)

Měření vývoje cenové hladiny se provádí pomocí cenových indexů. Nejběžnějším je index spotřebitelských cen, který je založen na spotřebitelském koši obsahujícím reprezentanty – výrobky a služby, kterým je přidělena určitá váha. (Soukup et al., 2018)

### **3.3 Platební bilance**

Jedná se o výkaz peněžních i nepeněžních toků a změn mezinárodních aktiv a pasiv za určité období. Mezinárodní toky jsou sledovány všemi státy, tyto je sledují a zaznamenávají je do výkazu platební bilance. Hlavními kategoriemi platební bilance jsou běžný účet, kapitálový účet, finanční účet, saldo chyb a opomenutí. Jako celek je platební bilance vždy účetně vyrovnaná. Tyto záznamy jsou nezbytné pro odhady budoucího vývoje měnových kurzů, ale i pro volbu hospodářské politiky, neboť tyto toky ovlivňují všechny klíčové ekonomické ukazatele – hrubý domácí produkt, cenovou hladinu, úrokové míry, zaměstnatost... (Jurečka, 2017)

### **3.4 Nezaměstnanost**

Nezaměstnanost je stav, kdy se určité % lidí nachází mimo trh práce. Budou-li zkoumány příčiny a důsledky nezaměstnanosti, vypluje na povrch, že nezaměstnanost není pouze ekonomickým problémem, ale také sociálním, politickým, a dokonce i psychologickým. (Mankiw, 2016). Dle Brožové (2003) tvoří nezaměstnaní část obyvatelstva, která je schopna pracovat, je v produktivním věku, avšak nemá placené zaměstnání. Významným znakem je, že do práce je ochotna nastoupit do 14 dní. Pro výpočet nezaměstnanosti se počítají zaměstnaní a nezaměstnaní, jež tvoří skupinu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Do opačné skupiny, ekonomicky neaktivní lze zařadit důchodce, studenty nebo ženy v domácnosti (Brožová, 2003, Dušek, 2016)

Z makroekonomického hlediska se týká nezaměstnanost obyvatelstva v produktivním věku, což je věk od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze.

Z této skupiny obyvatel lze ještě učinit další rozčlenění a to:

- Zaměstnaní, kteří pracují na plný nebo částečný úvazek
- Nezaměstnaní, kteří nemají zaměstnání, ale aktivně jej hledají
- Ekonomicky neaktivní jsou lidé, kteří nemají zaměstnání, ani jej aktivně nehledají (patří sem například studenti, lidé v domácnostech) (Soukup et al., 2018)

Míra nezaměstnanosti je ukazatel, který je vyjádřen v procentech. Jedná se o ukazatel, kterým vypočteme podíl počtu nezaměstnaných k ekonomicky aktivním osobám. Kdy ovšem počet ekonomicky aktivních osob zjistíme součtem zaměstnaných a nezaměstnaných lidí. Míru nezaměstnanosti lze sledovat jak pro jednotlivé kraje, tak pro celou zemi. (Jurečka, 2017)

Základní členění nezaměstnanosti je na dobrovolnou a nedobrovolnou. Fuchs (2007) charakterizuje dobrovolnou nezaměstnanost počtem lidí, stojících mimo trh práce, protože mají jiné priority i přestože se jim dostává pracovních nabídek. Často upřednostňují volný čas před prací. Nedobrovolná nezaměstnanost se vyskytuje tehdy, pokud je člověk ochotný pracovat, ale nedaří se mu nalézt volnou pracovní pozici. (Krameš, 2008)

Nezaměstnanost se dělí dále dle příčin na různé druhy. Mezi základní druhy patří frikční nezaměstnanost, strukturální nezaměstnanost, cyklická nezaměstnanost a sezonní nezaměstnanost. (Brčák a Sekera, 2010) O těchto stěžejních druzích budou pojednávat následující podkapitoly.

### **3.4.1 Frikční nezaměstnanost**

První typ nezaměstnanosti se nazývá frikční nezaměstnaností. Mareš (2002) charakterizuje tuto nezaměstnanost jako méně závažnou a dodává, že jde o dobu přechodu od jednoho zaměstnání k druhému, či dobu nalezení práce po přestěhování. Délka frikční nezaměstnanosti bývá kolem 6 až 12 týdnů, jedná se tedy o krátkodobou nezaměstnanost. (Mareš, 2002).

### 3.4.2 Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost vzniká tam, kde je nesoulad kvalifikační struktury nabízené a poptávané práce. Poptávka po práci je tedy rozdílná od nabídky práce. (Jurečka a kol., 2017) Strukturální nezaměstnanost je důsledkem toho, že některé firmy, resp. některá odvětví v oblastech (v zemi) expandují, zatímco jiné firmy, resp. jiná odvětví jsou v útlumu. Tento nesoulad může nastávat jak mezi odvětvími, tak oblastmi či lokalitami. (Brčák a Sekera, 2010) Dle Mareše (2002) jsou touto nezaměstnaností ohroženy například starší osoby nebo absolventi škol. Státy s touto nezaměstnaností bojují prostřednictvím aktivní politiky zaměstnanosti, rekvalifikací či vytvořením nových pracovních míst. Strukturální nezaměstnanost obvykle trvá delší dobu, čímž se stává závažnější než například frikční. (Mareš, 2002).

### 3.4.3 Sezonní nezaměstnanost

Sezonní nezaměstnanost vzniká v důsledku sezónních změn v nabídce zaměstnání nebo nabídce práce. (Krebs a kol. 2007) Dle Jurečky et al. (2017) se projevuje víceméně pravidelnými výkyvy v průběhu roku. Tato nezaměstnanost se vyskytuje v těch odvětvích ekonomiky, která jsou silně závislá na ročním období, počasí či klimatických podmínkách. (Jurečka a kol., 2017)

### 3.4.4 Cyklická nezaměstnanost

Jurečka a kol. (2017) uvádí, že cyklická nezaměstnanost je nejzávažnější. Za příčinu cyklické nezaměstnanosti je považován především hospodářský cyklus, konkrétně fáze recese. Cyklická nezaměstnanost v recesi roste, zatímco ve fázi expanze klesá. Délka jejího trvání je proměnlivá a je ovlivňována délkou aktuálního ekonomického cyklu. (Jurečka a kol., 2017; Brčák a Sekera, 2010)

## 4 TRH PRÁCE

Ekonomická teorie řadí práci mezi jeden ze tří základních výrobních faktorů, spolu s kapitálem a půdou. Palíšková (2014) uvádí, že výrobní faktor práce je specifický tím, že se každý jedinec liší svými předpoklady, znalostmi, schopnostmi, inteligencí, talentem, celkovými psychickými a fyzickými dispozicemi.

Vyspělé země lze charakterizovat přebytkem kapitálu a současně může vyspělá země čelit dlouhodobě nedostatku výrobního faktoru práce. Kdežto u méně rozvinutých nebo rozvojových zemí je tomu právě naopak. Existuje vzájemná souvislost trhu práce a kapitálu a mohou to být faktory, které ovlivňují mezinárodní i národní migraci. Z makroekonomického hlediska dochází k mezinárodní migraci z důvodu rozdílu ve mzdách a příležitostech v jednotlivých zemích. Z mikroekonomického hlediska se jednotlivci rozhodují na základě racionálních propočtů možných nákladů a přínosů souvisejících s migrací. Existuje několik přístupů v rámci mezinárodní migrace v ekonomické teorii. (Palát, 2013) Hospodářství každé země je ovlivňováno mimo jiné i vývojem migrace. Imigrace a emigrace mají významný dopad na trh práce. Proto je migrace a trh práce předmětem odborné veřejnosti a politického dění. (Grmanová, 2021)

### 4.1 Neoklasický model trhu práce

Neoklasický model trhu práce lze popsat tak, že příchod pracovních migrantů do země vyvolá posun nabídky práce, čímž nastane snížení mzdové sazby a současně dojde k poklesu zaměstnanosti místních pracovníků. Tento model se nicméně moc neseťkává s realitou. (Palát, 2013)

### 4.2 Duální trh práce

Duální trh práce je blíže realitě oproti neoklasickému modelu trhu práce. U duálního trhu práce je potřeba trh rozdělit na dva samostatné trhy, a to trh práce nízkokvalifikovaných pracovníků a trh práce vysokokvalifikovaných pracovníků. Tyto trhy odlišně reagují na migraci pracovníků do ekonomiky. U trhu práce pro nízkokvalifikované pracovníky závisí poptávka po práci na mzdové sazbě, ale současně také na počtu vysokokvalifikovaných pracovníků. Určitého proporcionalního zastoupení jak nízko, tak vysokokvalifikovaných pracovníků je potřeba právě proto, aby trh efektivně fungoval. U trhu práce pro vysokokvalifikované pracovníky závisí poptávka na mzdové sazbě a na jejich počtu. (Palát, 2013)

Dopady migrace pracovníků s nízkou a s vysokou kvalifikací jsou popsány takto:

#### **4.2.1 Dopady migrace pracovníků s nízkou kvalifikací**

Při imigraci nízkokvalifikovaných pracovníků dojde k růstu nabídky práce nízkokvalifikovaných pracovníků, současně s tím poroste poptávka po vysokokvalifikovaných pracovnících, neboť bude potřeba více vedoucích pracovníků. Dopadem v případě imigrace nízkokvalifikovaných pracovníků je, že mzdová sazba těchto pracovníků se bude snižovat, oproti tomu mzdová sazba pracovníků s vysokou kvalifikací poroste. (Palát, 2013)

#### **4.2.2 Dopady migrace pracovníků s vysokou kvalifikací**

V případě migrace vysokokvalifikovaných pracovníků dojde k růstu nabídky na trhu práce vysokokvalifikovaných pracovníků, současně s tím poroste poptávka po nízkokvalifikovaných pracovnících, neboť bude potřeba pracovníků, kteří by byli řízeni zvýšeným počtem pracovníků s vysokou kvalifikací. Dopady v tomto případě jsou zřejmé, dojde ke snížení mzdové sazby vysokokvalifikovaných pracovníků a poroste mzdová sazba pracovníků s nízkou kvalifikací. (Palát, 2013)

Je tedy zřejmé, že jak v případě migrace pracovníků s vysokou kvalifikací, tak pracovníků s nízkou kvalifikací, migrace ovlivňuje nejen tu skupinu pracovníků, ve které migrace nastává, ale nepřímou je ovlivňována i druhá skupina pracovníků. (Palát, 2013)

## 5 SHRUTÍ TEORETICKÝCH VÝCHODISEK

Dílčím cílem diplomové práce bylo na základě studia odborné tuzemské i zahraniční literatury zpracovat literární rešerši zaměřenou na společenský fenomén migrace a ekonomiku státu.

Teoretická část byla rozdělena na 4 stěžejní kapitoly. První kapitola byla zacílena na migraci, její druhy a příčiny. Po této úvodní kapitole následovala legislativa a přehled právních norem vztahujících se ke zkoumané problematice. Literární rešerše byla zpracována též k základním makroekonomickým ukazatelům, neboť právě prostřednictvím nich se posuzuje výkonnost, úroveň a stav dané ekonomiky či národního hospodářství. Největší pozornost byla věnována ukazateli nezaměstnanosti a poté trhu práce, protože právě tato proměnná byla vybrána jako komparační ukazatel ve vztahu k migraci nejen v České republice, ale poté i v zemích visegrádské čtyřky.

Literární rešerše slouží jako podklad pro analytickou a aplikační část diplomové práce. V následujících kapitolách bude zkoumán dopad migrace na trh práce, a potažmo nezaměstnanost, neboť tyto ukazatele jsou předpokladem dobře fungujícího národního hospodářství.

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## 6 CÍL A METODY DIPLOMOVÉ PRÁCE

V této kapitole je stanoven hlavní cíl diplomové práce a metody, které byly pro analýzu, ale i pro stanovení východisek a závěrů použity.

### 6.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat a charakterizovat současný stav týkající se migrace a prostřednictvím vybraných proměnných prokázat pomocí regresní analýzy dopad migrace na ekonomiku České republiky. V aplikační části bude tento model stanoven a rozšířen i na V4 skupinu, kde závěrem budou výsledky komparovány a zformulovány do závěrů a východisek.

Riziko migrace bude zkoumáno z pohledu trhu práce, neboť trh práce má velmi významný dopad na ekonomiku České republiky. Vzhledem k rozsáhlosti makroekonomických ukazatelů, byly vybrány ukazatele míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace. Cílem tohoto zkoumání je ověřit, zda existuje v podmínkách ČR model, který dostatečně vysvětluje vztah mezi nezaměstnaností a hrubou mírou migrace v období let 2012 – 2021 a současně ověřit, zda v daném období v ČR měl vývoj migrace potenciál významněji ohrozit rovnováhu na trhu práce.

### 6.2 Použité metody

Za účelem zkoumání dopadů migrace byla jako nejvhodnější metoda zvolena SWOT analýza, která vyhodnotí vnitřní a vnější faktory České republiky a problematiky migrace.

Za účelem zkoumání trhu práce a migrace byla vybrána metoda regresní analýzy, což je jedna ze základních statistických metod.

#### 6.2.1 SWOT analýza

Jedná se o všeobecně známou a používanou metodu, která je rozšířená a jednoduše aplikovatelná jak na různé procesy, chod organizace, tak i na jednotlivé projekty. Zkratka SWOT je odvozena z anglických slov Strengths (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (příležitosti), Threats (hrozby). SWOT analýza je tedy rozdělena na čtyři části, v rámci kterých, jsou posuzovány silné a slabé stránky organizace, procesu či projektu a dále příležitosti, které se nabízí a hrozby, které mohou ohrozit danou organizaci, proces či projekt. Jedná se tedy o analýzu, která vyhodnocuje a zkoumá faktory, které ovlivňují fungování organizace a které posuzují úspěšnost na základě zjištěných silných, slabých stránek,



příležitostí a hrozeb organizace, procesu, či projektu. SWOT analýza byla vyvinuta Albertem Humphreym a je považována za jeden ze základních nástrojů strategického managementu. Základem této metody je klasifikace a ohodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do čtyř skupin (Rožňák, 2018). Dále jsou tyto čtyři faktory rozděleny ještě na interní a externí faktory. Mezi interní faktory patří silné a slabé stránky a mezi externí faktory zařazujeme příležitosti a hrozby. SWOT analýza se zabývá hledáním charakteristik jednotlivých skupin a jejich vzájemným porovnáváním (Adams, 2014). Vzájemná interakce dvou interních faktorů, tj. silných a slabých stránek a interakce dvou externích faktorů, tj. příležitostí a hrozeb, nám pomůže získat kvalitativní informace, jež dokáží charakterizovat a ohodnotit úroveň střetu těchto dvou skupin (Rožňák, 2018). Pro potřeby SWOT analýzy je důležitou částí získání relevantních dat potřebného rozsahu.

Dala lze získat třemi způsoby porřízení:

- Expertním odhadem – jedná se o odhady provedené odborníky, zpravidla se na hodnocení podílí více expertů, aby došlo k eliminaci subjektivních vlivů. Metoda nicméně je finančně náročnější, neboť větší počet expertů zvyšuje ekonomické náklady.
- Statistické vyhodnocení – jedná se o měření, které je využíváno zejména v technické oblasti. I zde platí, že zvyšující se počet vzorků eliminuje subjektivní vlivy a snižuje statistickou chybu. Současně jde o vyhodnocení, které zvyšuje ekonomické náklady na porřízení těchto dat.
- Dotazníková metoda – metoda, v rámci které je potřeba mít větší statistický vzorek, což je reprezentováno minimálně stovkou respondentů. Dotazníková metoda je velmi citlivá na volbu věkových skupin, sociálního postavení, místa a času zkoumání. (Rožňák, 2018)

SWOT analýza může být prováděna jak formou kvalitativní, tak i kvantitativní. Mezi základní nástroje SWOT analýzy patří jak uplatnění tvůrčích metod, jako např. brainstorming, metod získání expertních výpovědí, anebo uplatnění vhodných formulářů, matic a grafů. SWOT analýza se obvykle zobrazuje pomocí matice, která ukazuje základní vazby mezi jednotlivými faktory a na základě matice lze přímo generovat potenciální určující strategii. (Rožňák, 2018)

Díky SWOT analýze je možno odstranit rizika i pracovat s možnými riziky. Správnou identifikací rizik je možné hledat cesty k jejich eliminaci. (Adams, 2014).

Na základě SWOT analýzy je možné vyhledat vzájemné působení jednotlivých faktorů a nastavení optimální strategie. Jedná se o ofenzivní strategii, defenzivní strategii, strategii společenství a strategii úniku. Ofenzivní strategie využívá příležitosti za použití silných stránek, defenzivní strategie minimalizuje za pomoci silných stránek hrozby, strategie společenství využívá příležitosti ke zmírnění či odstranění slabých stránek a strategie úniku minimalizuje dopady hrozeb. (Pořízek, 2019)

### 6.2.2 Regresní analýza

Regresní analýza se řadí mezi nejpoužívanější statistické metody. Jedná se o metodu statistické analýzy vícerozměrných dat. Regresní analýza umožňuje vyjádřit vztah mezi vysvětlovanou proměnnou, tj. proměnnou, kterou budeme popisovat, a množinu regresorů neboli vysvětlující proměnnou, a to pomocí regresní funkce. (Neubauer, 2016)

Pro zkoumání vztahu těchto veličin se použije lineární regresní model s jednou vysvětlující proměnnou (regresorem), který je možné vyjádřit v následujícím tvaru:

$$Y = \beta_1 + \beta_2 X + e$$

kde  $Y$  je náhodná, vysvětlovaná veličina,  $X$  je daná, reálná proměnná,  $\beta_1$ ,  $\beta_2$  jsou neznámé parametry (konstanty) a  $e$  je náhodná veličina/chyba. (Neubauer, 2016)

Pro konstrukci modelu je třeba odhadnout pomocí naměřených dat parametry  $\beta_1$  a  $\beta_2$ , kdy pro hodnoty  $x_1, x_2, \dots, x_n$  proměnné  $X$  jsou pozorovány hodnoty  $y_1, y_2, \dots, y_n$  proměnné  $Y$  a předpokládáme, že platí

$$y_i = \beta_1 + \beta_2 x_i + e_i, i = 1, 2, \dots, n.$$

Hodnoty  $y_1, y_2, \dots, y_n$  jsou zatíženy chybami  $e_1, e_2, \dots, e_n$ , o kterých předpokládáme, že jsou nezávislé náhodné veličiny, které jsou nesystematické, tj. střední hodnota  $E(e_i) = 0$ , jsou homogenní, tedy že mají stejný rozptyl  $D(e_i) = \sigma^2, i = 1, 2, \dots, n$ , a mají normální rozdělení. (Neubauer, 2016)

Následně po sestavení regresního modelu je provedeno ověření, zda odhadnuté regresní parametry i celkový model jsou na zvolené hladině významnosti  $\alpha$  statisticky významné.

Vhodnost zvoleného modelu je následně posouzena pomocí tzv. indexu determinace ( $R^2$ ). Toto číslo nabývá hodnot  $(0,1)$ . Čím více se  $R^2$  blíží k 1, tím je považována daná statistická vazba za silnější, a tedy dobře vystižená použitým regresním modelem. Naopak čím více se

bude blížit k 0, tím je považována daná závislost za slabší a regresní funkce za méně výstižnou. (Neubauer, 2016)

## 7 VISEGRÁDSKÁ SKUPINA

Dne 15. února 1991 byla podepsána Deklarace o spolupráci mezi Českou a Slovenskou federativní republikou, Polskou republikou a Maďarskou republikou. Jedná se o dokument, který se stal základem spolupráce těchto tří zemí, kdy po rozpadu Československa se jednalo o spolupráci čtyř zemí. Název Visegrádská skupina, nebo taky V4. (Visegrádská spolupráce, 2022)

Visegrádská skupina je tedy uskupení čtyř států střední Evropy, konkrétně České republiky, Slovenské republiky, Polské republiky a Maďarské republiky. Lze ji tedy definovat jako formát regionální spolupráce čtyř středoevropských zemí. (History of the Visegrad group, 2011)

Motivací pro vznik Visegrádské skupiny byly tyto faktory:

- odstranění zbytku komunistického bloku střední Evropy
- překonání nepřátelství mezi zeměmi střední Evropy
- úspěšná společenská transformace a zapojení se do evropského integračního procesu
- blízkost vládnoucích politických elit (History of the Visegrad group, 2011)

Visegrádská skupina má snahu spolupracovat v řadě oblastí společného zájmu v rámci celoevropské integrace, je známá veřejnosti jako V4. Členské státy V4 byly součástí civilizace, která sdílí kulturní hodnoty a má společné kořeny v náboženských tradicích, které chtějí tyto státy dále uchovávat a posilovat. Mimo kulturní hodnoty se snaží V4 posilovat i oblasti vzdělání a vědy. (Rožňák, 2018)

V4 nemá snahu konkurovat jiným evropským strukturám a organizacím, ale aktivity V4 podporují spolupráci nejen se sousedními státy. Hlavním zájmem V4 je demokratický rozvoj ve všech částech Evropy. V4 se snaží přispívat k posilování spolupráce a koordinace v rámci stávajících evropských institucí. Význam V4 nezanikl ani nebyl oslaben po vstupu členských států do Evropské unie, spíše byla posílena zahraniční politika. V rámci Evropské unie má

v současné době V4 významnou pozici, co se politické a ekonomické oblasti týče. (About the Visegrad group, 2022)

Pátevní spoluprací jsou vzájemné kontakty a jednání, jak na nejvyšších politických summitech, tak extertní a diplomatická jednání, či aktivity výzkumných orgánů, kulturních institucí nebo jednotlivců.

V současnosti je realizována řada projektů v oblasti životního prostředí, kultury, vnitřní bezpečnosti, vědy a vzdělávání. Současně je vyvíjena i spolupráce v dalších oblastech, jako je oblast dopravy, energetiky, cestovního ruchu, či informačních technologií.

Spolupráce zemí V4 není institucionalizována, je založena na principu setkání jejich představitelů – od předsedů vlád jednotlivých států až po odborné konzultace.

Jedinou organizací v rámci V4 je Mezinárodní visegrádský fond, který byl založen v roce 2000. Mezinárodní visegrádský fond má za cíl podporovat rozvoj spolupráce v oblasti kultury, vědecké výměny, výzkumu, vzdělávání. (Aims and Structure, 2014)

V současné době disponuje fond částkou 10 miliónu EUR na rok, přičemž příspěvek se rozděluje stejnoměrně na každou zemi, tj. 2,5 miliónů EUR pro jednotlivé členské země. K tomuto postupně přibývají i finanční prostředky od dárců ze zemí, které nejsou členy V4 a to jak evropských, tak mimoevropských (např. USA, Japonsko). (Visegrádská spolupráce, 2022)

Během posledního konaného předsednictví V4, které se konalo v prosinci 2022 v Bratislavě, diskutovali předsedové o prioritách a perspektivách bezpečnostní a obranné spolupráce v rámci V4, projednávali bezpečnostní výzvy, příležitosti a rizika související s migrační krizí. Dále předsedové zopakovali podporu zemí V4 v nezávislosti, suverenitě a územní celistvosti Ukrajiny a odsoudili nezákonnou a neopodstatněnou válku Ruska proti Ukrajině. Dále předsedové potvrdili nadálou podporu Ukrajiny. (DECLARATION OF THE DEFENCE AND SECURITY COMMITTEES OF PARLIAMENTS OF THE VISEGRAD GROUP, 2022)

Visegrádská skupina se pozitivně vyrovnala s následky vlády komunistického režimu a postupně se stala mezinárodně respektovaným uskupením, o jehož spolupráci je rostoucí zájem. (Visegrádská spolupráce, 2022)

## 7.1 Česká republika

ČR prošla od svého osamostatnění mnohými změnami v rámci migrační politiky. Jedná se o počty imigrantů, jejichž počet neustále roste. Nejpočetnější skupinou přistěhovalců jsou obyvatelé z Ukrajiny, dále skupiny ze Slovenska, Vietnamu a Ruska. Jedná se zejména o imigrující pracovníky. Hlavním zájmem České republiky je podpora legální migrace a eliminace nelegální migrace. (Rožňák, 2018) V roce 2015 byla přijata Strategie migrační politiky a Komunikační strategie v rámci kterých jsou definovány klíčové zásady. Zásady jsou nastaveny tak, že Česká republika:

- Dostojí povinnost k zajištění občanům v rámci migrační politiky soužití s cizinci a zabrání negativním sociálním jevům.
- Zajistí bezpečnost občanů, zajistí efektivní vynucení práva v rámci nelegální migrace, organizovaného zločinu s obchodováním s lidmi a při převaděčství.
- Dodrží své závazky týkající se azylové politiky a zajistí kapacity v rámci systému.
- Pomáhá uprchlíkům v zahraničí, podporuje rozvoj zemí při zvládnání migrační krize.
- Bude prosazovat výhody volného pohybu v rámci Evropské unie a schengenského prostoru.
- Bude podporovat legální migraci přínosnou pro občany tak, aby bylo možné pružně reagovat na pracovní trh.
- Dodrží závazky v rámci mezinárodních a evropských dohod v oblasti migrace a zapojí se do hledání společných řešení. (Zásady migrační strategie, 2016)

Migrační politika České republiky vyplývá ze společných nástrojů Evropské unie, mezi nejvíce regulované oblasti v rámci migrace patří oblast mezinárodní ochrany, tj. azyl a doplňková ochrana a ochrana vnější hranice EU. (Zásady migrační strategie, 2016)

## 7.2 Slovenská republika

Na území Slovenska je zaznamenáván imigrační trend zejména ze sousedních států, což je Česká republika a Maďarská republika a částečně i obyvatelé z Rumunska. Tento trend existoval po vstupu Slovenska do Evropské unie. Tato imigrační situace vyvolala potřebu tvorby programů týkající se oblasti migrace. Aktuálním dokumentem pro oblast migrace je dokument s názvem Migrační politika Slovenské republiky s výhledem do roku 2025, který

vyjadřuje připravenost a ochotu podílet se na efektivních řešeních migrace nejen na Slovensku, ale i v kontextu migrační politiky Evropské unie. (Rožňák, 2018)

Slovenská republika má problematiku migrace rozdělenou do následujících oblastí:

- Legální migrace s důrazem na řízenou ekonomickou migraci
- Emigraci ze Slovenska s důrazem na návrat pracovní síly
- Mezinárodní ochrana
- Integrace cizinců
- Nelegální migrace a ochrana hranic
- Readmisní dohody a návraty
- Boj proti obchodování s lidmi
- Humanitární a rozvojová spolupráce
- Komunikace na téma migrace (Rožňák, 2018)

Základy migrační politiky se odráží zejména v principu suverenity ve vztahu k ochraně národních zájmů, dále v principu regulace legální migrace, v principu zákazu diskriminace, dále v principu aktivní spolupráce s Evropskou unií. (Rožňák, 2018)

Cílem migrační politiky Slovenska je zejména pracovní mobilita, zabezpečení legální migrace v souladu s hospodářskou politikou Slovenska a integrace cizinců do společnosti. (Migrační politika Slovenskej republiky, 2021)

Slovenská republika v problematice migrace respektuje jak Ústavu Slovenské republiky, tak mezinárodní smlouvy a práva Evropské unie. (Rožňák, 2018)

### **7.3 Polská republika**

Polsko je, z důvodu významné dlouholeté emigrace svých obyvatel, otevřeno příchodu imigrantů. Od vstupu Polska do Evropské unie bylo Polsko otevřeno pracovní imigraci. V roce 2009 byl vytvořen zákon o polském státním občanství, v roce 2011 byl vydán Zákon upravující legalizaci pobytu cizinců. V roce 2012 byl přijat komplexní dokument o migrační politice, nicméně i tak Polsko zaostávalo v provádění integrační politiky a rozvojových službách pro imigranty oproti ostatním zemím Evropské unie. Následně byl vytvořen

dokument na téma sociální politiky s návrhem činností zaměřených na integraci přistěhovalců v Polsku, který má definovat postupy v integraci uprchlíků. (Rožňák, 2018)

V roce 2020 byl vydán a následně pravidelně aktualizován dokument Polská migrační politika, ve kterém jsou členěny oblasti legální a nelegální migrace, mezinárodní ochrana cizinců, integrace cizinců a emigrace Poláků. Migrace se stala důležitou determinantou socioekonomického vývoje současného Polska, především umožňuje doplnit nedostatek na trhu práce, který je již několik let jednou z nejvýznamnějších bariér rozvoje firem v Polsku. Tímto se dají částečně zmírnit Negativní dopady na trh práce související s demografickým vývojem. (Polityka migracyjna Polski – diagnoza stanu wyjściowego, 2021)

Hlavní směry činnosti v oblasti migrace jsou zejména:

- Posílení systému v oblasti legalizace pobytu a zaměstnání.
  - Zaplnit nedostatek na trhu práce.
  - Využití potenciálu polských univerzit v oblasti vzdělávání cizinců.
  - Zlepšení kontrolních a ověřovacích činností v rámci nelegální migrace.
  - Zajištění účinného provádění návratové politiky.
  - Zefektivnění postupů pro udělení mezinárodní ochrany.
  - Zajištění integrace cizinců pomocí programů a nastavení jednotlivých opatření.
- (Polityka migracyjna Polski – kierunki działań 2021-2022, 2021)

## 7.4 Maďarská republika

Maďarsko po vstupu do Evropské unie nebylo schopno, vzhledem ke své ekonomické situaci, přijímat takový počet imigrantů, jako například Slovensko. I přesto ale počty migrantů v Maďarsku vzrostly. V roce 2011 byla provedena novelizace cizineckého zákona, který kladl důraz na přidělování státního občanství zejména lidem s původem z Maďarska, což částečně eliminovalo počty přistěhovalců. Od roku 2014 je téma migrace v Maďarsku realizováno v Migrační strategii, což je dokument, který se zabývá ucelenou migrační politikou a integrací přistěhovalců. Strategické cíle (kterých bylo uvedeno 9) jsou spojeny 19 vazbami. Migrační strategie byla vytvořena jako strategický plán pro roky 2014 – 2020, kdy rámec dokumentu reagoval na současnou situaci v Maďarsku a definoval cíle migrační politiky. (Rožňák, 2018)

Jedná se o následující cíle:



- Legální migrace
- Nelegální migrace
- Mezinárodní ochrana
- Integrace cizinců
- Vízová politika
- Volný pohyb osob
- Monitoring a hodnocení

Maďarsko cítí odpovědnost za Maďary žijící mimo jeho hranice, díky tomu je zdůrazněno oslovování a informování těchto osob uvedeno jak v Migrační strategii, tak je tato problematika uvedena i ve Strategických zásadách národní politiky pro maďarské komunity. (Migration Strategy Hungary, 2013)

Maďarsko jakožto členský stát Evropské unie postupuje v souladu s cíli a stávajícími nástroji Evropské unie v oblasti vízové politiky, legálního přistěhovaectví a mobility, mezinárodní ochrany a rozvojových aspektů migrace a mobility. Členství Maďarska v Evropské unii navíc znamená, že se aktivně podílí na formulování migrační politiky EU, přispívá k legislativnímu procesu a spolupracuje s ostatními členskými státy a institucemi EU. (HUNGARY'S NATIONAL SECURITY STRATEGY, 2012)

## 8 SWOT ANALÝZA ČESKÁ REPUBLIKA A MIGRACE

Česká republika a migrace, to je téma, které je velmi aktuální. Proto byla vytvořena SWOT analýza, která zohledňuje, jak si stojí Česká republika z pohledu migrace. Česká republika byla a je brána spíše za tranzitní zemi, co se migrace týče. Nicméně aktuální situace, kdy již více než rok je vedena Ruská invaze na Ukrajinu, ukazuje, že pro Ukrajince se stala Česká republika státem, který přijímá Ukrajince a poskytuje jim dočasnou ochranu.

Tabulka 1 – SWOT analýza ČR a migrace

	Pozitivní			Negativní				
INTERNÍ	<b>Silné stránky</b>			<b>Slabé stránky</b>				
		<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	<i>součin</i>		<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	<i>součin</i>
	Pracovní příležitosti	0,2	4	0,8	Nízká mzda	0,15	-1	-0,15
	Zdravotní péče	0,2	5	1	Oblast vzdělávání	0,1	-2	-0,2
	Stálé podnebí	0,05	2	0,1	Politická nestabilita v ČR	0,15	-3	-0,45
	Bezpečný stát	0,15	4	0,6	Vliv ČR v rámci EU	0,15	-3	-0,45
	Životní podmínky	0,15	4	0,6	Veřejné finance - zadluženost	0,2	-2	-0,4
	Dokumentace k migraci	0,15	3	0,45	Tranzitní země	0,05	-4	-0,2
Členství v Schengenu	0,1	3	0,3	Komunikace migrace a vnímání veřejností	0,2	-3	-0,6	
	<b>Součet</b>	3,85		<b>Součet</b>	-2,45			
EXTERNÍ	<b>Příležitosti</b>			<b>Hrozby</b>				
		<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	<i>součin</i>		<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	<i>součin</i>
	Získávání pracovní síly	0,15	3	0,45	Ekonomická krize	0,2	-1	-0,2
	Volný pohyb napříč státy	0,1	5	0,5	Kriminalita	0,25	-1	-0,25
	Zlepšení na trhu práce	0,15	3	0,45	Přerozdělování uprchlíků	0,1	-2	-0,2
	Lepší ekonomická situace	0,1	4	0,4	Jiná kultura	0,05	-4	-0,2
	Příchov mozků	0,15	3	0,45	Přenos nemocí	0,2	-2	-0,4
	Zahraniční investoři	0,2	4	0,8	Nelegální migrace	0,15	-3	-0,45
Mezinárodní spolupráce	0,15	3	0,45	Diskriminace obyvatel	0,05	-4	-0,2	
	<b>Součet</b>	3,5		<b>Součet</b>	-1,9			

Zdroj: vlastní

### 8.1 Silné stránky

Z provedené SWOT analýzy vyplývá, že co se migrace a České republiky týče, tak mezi silné stránky patří:

**Česká republika jako bezpečný stát** – z dlouhodobého hlediska je Česká republika celosvětově vnímána jako jeden z nejbezpečnějších států na světě. Neustále celý svět a Česká republika nevyjímaje čelí bezpečnostním hrozbám. Nicméně v České republice fungují na profesionální úrovni bezpečnostní složky a současně má Česká republika dobře zpracovaný Audit národní bezpečnosti, díky kterému nejen, že existuje přehled o všech hrozbách, ale je nastaven i nástroj, jakým způsobem těmto hrozbám čelit.

**Stálé podnebí** – jelikož Česká republika leží uprostřed Evropy, je vnitrozemským státem a ovlivňuje ji mírné podnebí, které je způsobeno kontinentálními vlivy. Na podnebí má vliv i rozmanitý reliéf a nadmořská výška. Obecně se dá říci, že v České republice je podnebí očekávané, bez větších výkyvů v průběhu celého roku.

**Zdravotnictví** – zdravotnictví v České republice je na velmi vysoké úrovni. Je to dáno tím, že je velmi dobrá dostupnost a šíře zdravotní péče a služeb, čímž dochází k vysoké úrovni zdraví obyvatel a prodloužení života.

**Životní podmínky** – v České republice jsou podmínky pro životní úroveň na nejvyšší možné míře v porovnání s minulostí. Zvýšila se průměrná doba života, vývoj HDP zaznamenává stabilní růst, nezaměstnanost je na nejnižší možné úrovni. Co se dostupnosti bydlení a potravin týče, tak i zde je Česká republika na předních příčkách.

**Dokumentace k migraci** – Česká republika má upravenou migrační politiku nejenom v rámci schválených zákonů a usnesení na národní úrovni, nicméně migrace se řídí i legislativou na mezinárodní úrovni formou Nařízení Evropského parlamentu či Nařízení Rady (ES). Dále má Česká republika schválenou a aktualizovanou Koncepci integrace cizinců na území ČR a aktualizovanou Bezpečnostní strategii.

**Pracovní příležitosti** – v České republice se daří delší dobu držet podíl nezaměstnaných osob na relativně nízkých počtech, dalo by se říci, že kdo chce pracovat, tak si práci najde. I v porovnání s Evropskými státy má Česká republika velmi dobré výsledky, co se nezaměstnanosti týče.

**Členství v rámci Schengenského prostoru** – Česká republika se stala součástí schengenského prostoru v prosinci roku 2007, což má za následek nejen volné cestování v rámci schengenského prostoru, ale zejména se Česká republika stala součástí policejní a justiční spolupráce a tím zajištění větší bezpečnosti.

## 8.2 Slabé stránky

Mezi slabé stránky lze zařadit zejména:

**Nízká mzda** – již delší dobu se Česká republika potýká s problematikou nízké mzdové úrovně v porovnání s ostatními Evropskými zeměmi. Ač je v oblasti mzdové politiky rostoucí trend, tak je růst mezd velmi pomalý a mzdová úroveň nedosahuje úrovně západních sousedů. Současně se Česká republika potýká s nerovností mezd v rámci jednotlivých krajů.

**Vzdělání** – problémem vzdělání jsou zejména sociální nerovnosti, které se projevují jak na základních, tak středních školách a tyto sociální nerovnosti se nedaří dostatečně stírat. Dále je v České republice poměrně málo vysokoškolsky vzdělaných osob, což jde ruku v ruce i s problematikou dezinformací, což se ukázalo v předchozích letech v rámci Covid-19 a nyní se to ukazuje na problematice války na Ukrajině. Vzdělaní lidé dokáží lépe rozpoznat dezinformace a lépe se jim dokáží ubránit a vyhodnotit pravdivé informace.

**Politická nestabilita v České republice** – Změnami politických stran v Poslanecké sněmovně, změnou pohledů na řešení aktuálních témat a jejich řešení vyvolávají v občanech nervozitu, strach o snížení životní úrovně a díky tomu dochází ke stávkám či demonstracím, které mohou vyvolat hlasování o nedůvěře Vlády a mohou vést k předčasným volbám.

**Vliv ČR v rámci Evropské unie** – vliv České republiky k prosazování svých zájmů v rámci Evropské unie se v posledních letech postupně zlepšuje, nicméně stále nejsme schopni dostatečně definovat a prosadit národní zájmy. Dalším aspektem je i vnímání České republiky ostatními členy Evropské unie a jak jsme pro zahraničí vnímáni.

**Veřejné finance - zadluženost** – rychle rostoucí zadluženost České republiky v letech 2020 – 2022, kdy hodnota státního dluhu vzrostla z 1 640,2 mld. Kč ke konci roku 2019 na 2 894,8 mld. Kč v roce 2022 (Struktura a vývoj státního dluhu, 2023), a s tím spojené výrazně deficitní hospodaření státu znamená významné omezení pružně reagovat na nenadálé sociální, ekonomické či jiné problémy České republiky ze strany vlády bez zásadního ohrožení dalšího vývoje veřejných financí v České republice.

**Tranzitní země pro migraci** – Česká republika je tranzitní zemí, tj. zemí přes kterou probíhá proces migrace do jiného státu Evropské unie. V poslední době je Česká republika tranzitní zemí pro občany ze Sýrie, Turecka a Afghánistánu. I zde převažuje obava o bezpečnost obyvatel a současně s tím zvýšené ekonomické náklady.

**Komunikace migrace a vnímání veřejností** – komunikace spojená s migrací probíhá veskrze spíše v negativním slova smyslu. K lepšímu postoji a přijetí migrace veřejností by přispěla komunikace ohledně přínosů migrace, a to přínosy jak ekonomické, tak kulturní a demografické. Vnímání veřejností v negativním slova smyslu nepřímo podpořil i politický anti migrační názor, zejména v roce 2015 při odmítnutí kvót pro přesídlení uprchlíků. S migrací je spojena obava o bezpečnost a taky obava o zvýšené ekonomické výdaje. V současné době je na ústupu i solidarita k uprchlíkům z Ukrajiny.

### 8.3 Příležitosti

**Získání pracovní síly** – zejména v profesích, které není možné obsadit, z důvodu malého počtu uchazečů o dané profese.

**Volný pohyb napříč státy** – v rámci volného pohybu osob jsou nastavena práva pro pohyb a pobyt osob, která je možné neustále upravovat dle aktuálních potřeb.

**Zlepšení na trhu práce** – zvýšení lidského potenciálu. Současně větší konkurence znamená větší motivaci pro místní obyvatele o zapojení se do systému. Zlepšení v situaci, kdy je větší počet volných pracovních míst oproti počtu nezaměstnaných osob.

**Lepší ekonomická situace** – vývoj zahraničního obchodu a konkurenceschopnosti České republiky může zajistit a zlepšit ekonomickou situaci v zemi.

**Příliv mozků** – další z příležitostí je příchod vysoce vzdělaných osob a přínosem je zisk lidského kapitálu.

**Zahraníční investoři** – jeden z aspektů a kladů migrace je vstup investorů do země, čím je posílena ekonomika celého státu.

**Mezinárodní spolupráce** – přínosem je spolupráce s orgány jiných států, výměna zkušeností, dále spolupráce mezi soukromými organizacemi, výměny zboží a služeb apod.

### 8.4 Hrozby

**Ekonomická krize** – jedná se o jednu z fází hospodářského cyklu. Ekonomická krize může být prohloubena či způsobena problematikou migrace, kdy podíl migrujících osob a způsob vypořádání se s tímto faktorem může být spouštěčem krize v národním hospodářství.

**Kriminalita** – se zvýšeným počtem jak legálních, tak zejména nelegálních migrantů dochází ke zvýšené kriminalitě a nepokojům.

**Přerozdělování uprchlíků** – jedná se zejména o nefunkčnost systému na základě kvót při přerozdělování uprchlíků mezi členskými státy. Přerozdělování uprchlíků opět zasahuje do ekonomiky národního hospodářství.

**Jiná kultura** – od uprchlíků se očekává, že se přizpůsobí zdejší kultuře a místní obyvatelé nejsou přístupni akceptovat výrazné odlišnosti v kultuře, což opět vede k nepokojům.

**Přenos nemocí** – tato hrozba je dána zejména jinými podmínkami ve zdravotnictví jednotlivých zemí, nastavením povinných očkování, hygienickými návyky apod.

**Nelegální migrace** – nelegální migrace může způsobit vyšší kriminalitu, korupci, oslabení trhu práce, a tím i poškodit ekonomiku země.

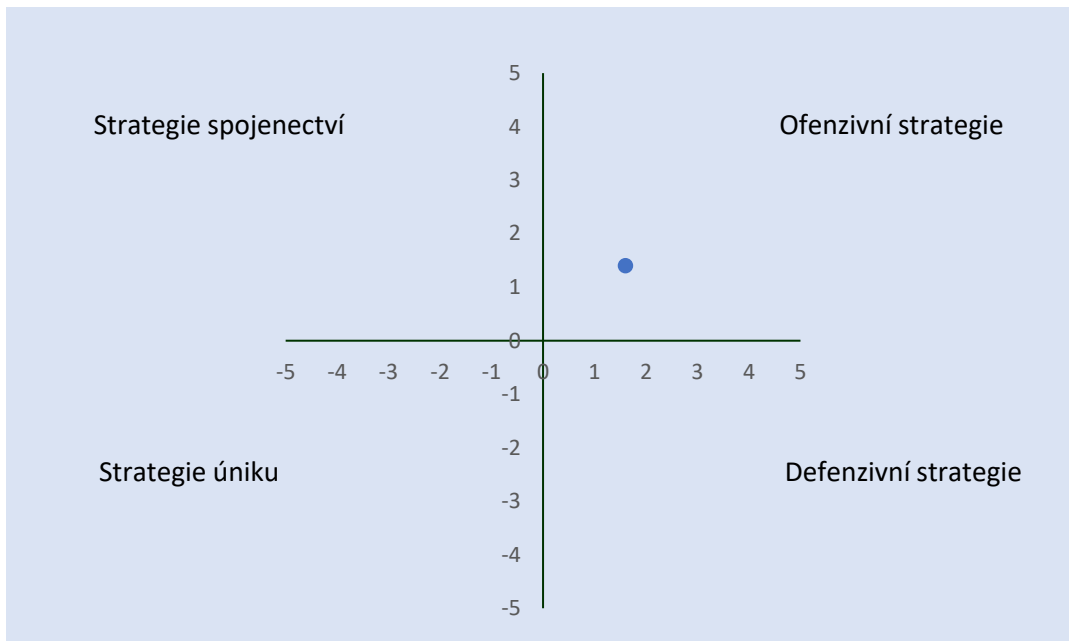
**Diskriminace obyvatel** – při migraci může docházet k nesnášenlivosti a diskriminaci obyvatel a může docházet k násilí mezi jednotlivými skupinami obyvatel.

## 8.5 SWOT analýza - vyhodnocení

Při vyhodnocení SWOT analýzy bylo nutné ke všem kritériím analýzy u jednotlivých faktorů definovat jejich důležitost neboli přiřadit k jednotlivým kritériím váhu. Díky určení důležitosti jednotlivých kritérií bylo umožněno zahrnout a srovnat nerovnocenná kritéria. Určení důležitosti bylo provedeno na základě dohody všech účastníků, kteří prováděli SWOT analýzu. Pro určení důležitosti platí zásada, že součet vah v jednotlivých částech, tj. v silných stránkách, slabých stránkách, příležitostech a hrozbách, byl vždy roven jedné, tedy 100%. Dále bylo potřeba k jednotlivým kritériím přiřadit hodnocení. Pro samotné hodnocení silných stránek a příležitostí byla zvolena stupnice od 1 do 5, jako ve škole, kdy 1 je nejméně důležité kritérium a 5 je nejvíce důležité kritérium. Pro negativní hodnocení, tj. pro slabé stránky a hrozby byla použita stupnice -1 až -5, v tomto případě je za nejméně důležité kritérium označeno stupněm -5 a za nejvíce důležité kritérium označeno kritérium stupněm -1. Tak jak známe u označení na ose od nuly vpravo a vlevo.

Následně je potřeba vynásobit hodnotu důležitosti s přiřazenou hodnotou hodnocení u každého jednotlivého kritéria zvlášť. Výsledné součiny se poté sečtou. Konečnou hodnotu, kterou použijeme pro určení výsledku analýzy, získáme takovým způsobem, že musíme spočítat vnitřní a vnější části analýzy. Tím najdeme působení mezi jednotlivými částmi analýzy. Takže nejdříve odečteme hodnotu slabých stránek od silných stránek, čímž získáme konečnou hodnotu, kterou zaneseme do grafu. U vnějších faktorů odečteme hodnotu hrozeb od hodnoty příležitostí a tuto výslednou hodnotu též použijeme pro zanesení do grafu.

Graf 1 - Zobrazení SWOT analýzy



Zdroj: Vlastní data i výpočty

Postavení České republiky ve vztahu k migraci, jak je z grafu patrné, je v segmentu ofenzivní strategie. Česká republika by tedy, díky svým silným stránkám, měla umět využívat příležitosti. Z analýzy tedy vyplývá, že Česká republika má stabilní a silnou ekonomiku, která by dokázala zvládnout větší uprchlickou vlnu a dokázala by tuto vlnu využít pro posílení svých silných stránek.

## 9 REGRESNÍ ANALÝZA – VÝVOJ MIGRACE A TRHU PRÁCE V ČR

Tato kapitola je věnována analýze vývoje migrace a vývoje trhu práce v České republice. Nejprve proběhne analýza stavu migrace v České republice v letech 2012 až 2021, v další kapitole bude popsán vývoj trhu práce v České republice v letech 2012 až 2021.

### 9.1 Vývoj migrace v České republice

Období posledních jedenácti let (2012 až 2022) bylo v z hlediska migrace charakteristické setrvalým nárůstem počtu cizinců v České republice. S výjimkou roku 2013, kdy čistá migrace dosáhla záporné hodnoty, vždy počet přistěhovalých (imigrantů) převyšoval počet vystěhovalých (emigrantů), a to s rostoucí tendencí v čase. Nejvyšší hodnota čisté migrace pak byla dosažena v roce 2021, a to konkrétně 49 969 osob. V přepočtu na 1000 obyvatel (hrubá míra migrace) však hodnota ve sledovaném období zpravidla nedosahovala vysokých hodnot. Hrubá míra migrace se pohybovala v intervalu od -0,01 za rok 2013 po 4,8 v roce 2021. Vývoj hlavních ukazatelů migrace pak uvádí následující tabulka.

Tabulka 2 - Vývoj migrace na území ČR v období let 2012 - 2022

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Přistěhovalí	30 298	29 579	41 625	34 922	37 503	45 957	58 148	65 571	55 661	69 201	57 126
Vystěhovalí	20 005	30 876	19 964	18 945	17 439	17 684	19 519	21 301	28 734	19 232	20 061
Čistá migrace	10 293	-1 297	21 661	15 977	20 064	28 273	38 629	44 270	26 927	49 969	37 065
Hrubá míra migrace	1,0	-0,1	2,1	1,5	1,9	2,7	3,6	4,1	2,5	4,8	3,5

Zdroj: (Počet a pohyb obyvatel v Českých zemích, 2023)

Ke konci roku 2021 bylo na území ČR 660 849 cizinců. Z hlediska jejich struktury dle státního občanství bylo nejvíce osob z Ukrajiny (196 875 osob), Slovenska (114 630 osob) a Vietnamu (64 851 osob). (Cizinci podle státního občanství a pohlaví k 31. 12., 2022)

### 9.2 Vývoj trhu práce v České republice

Vývoj na trhu práce v ČR bude pro potřeby této práce analyzován především prostřednictvím míry nezaměstnanosti a prostřednictvím porovnání počtu volných pracovních míst a počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání.



Nezaměstnanost je jedním ze základních makroekonomických ukazatelů, u kterého občané zásadně pociťují změny a které se jich osobně dotýkají. Mírou nezaměstnanosti se rozumí podíl osob nezaměstnaných k pracovní síle a pro účely této práce byla použita průměrná roční nezaměstnanost na základě výběrového šetření pracovních sil.

Tabulka 3 - Přehled vývoje vybraných ukazatelů trhu práce v ČR v období 2012 - 2022

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Míra nezaměstnanosti (roční průměr, v %) <sup>1</sup>	6,98	6,95	6,11	5,05	3,95	2,89	2,25	2,02	2,55	2,81	2,32
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce celkem (stav k 31.12. daného roku, v tis.) <sup>2</sup>	545,3	596,8	541,9	453,1	381,4	280,6	231,5	215,5	292,0	258,2	271,8
Pracovní místa v evidenci úřadu práce celkem (stav k 31.12. daného roku, v tis.) <sup>2</sup>	34,9	35,2	58,7	102,5	132,5	216,6	324,4	341,0	318,6	343,1	288,6
Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce <sup>2</sup>	15,6	17,0	9,2	4,4	2,9	1,3	0,7	0,6	0,9	0,8	0,9
Průměrná měsíční mzda (na přepočtené počty zaměstnanců, v Kč) <sup>3</sup>	25 067	25 035	25 768	26 591	27 764	29 638	32 051	34 578	36 176	37 903	40 353
Meziroční index průměrné měsíční mzdy (na přepočtené počty zaměstnanců, v %) <sup>4</sup>	102,5	99,9	102,9	103,2	104,4	106,8	108,1	107,9	104,6	104,8	106,5

Zdroj: <sup>1</sup> (Zaměstnanost, nezaměstnanost - časové řady, 2023), <sup>2</sup> (Podíl nezaměstnaných osob, pracovní místa v evidenci úřadu práce, 2023), <sup>3</sup> (Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy, 2023), <sup>4</sup> (Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy - meziroční index, 2023)

Z uvedené tabulky vyplývá, že v letech 2012 – 2019 docházelo k poměrně rychlému a výraznému snižování míry nezaměstnanosti z 6,98 % až na 2,02 %. V následujících 3 letech se pak nezaměstnanost pohybovala mezi 2 a 3 %. V roce 2020 došlo k mírnému nárůstu o 0,53 p. b. oproti předchozímu roku a dále došlo k nárůstu o 0,26 p. b. v roce 2021. V těchto letech probíhala celosvětová pandemie Covid-19, která mohla mít vliv na míru nezaměstnanosti, a to i přes masivní vládní opatření mohla způsobit tyto mírné nárůsty. V roce 2022 poté opět došlo k poklesu míry nezaměstnanosti, a to na úroveň 2,32 %.

Míra nezaměstnanosti v ČR je od roku 2017 nejnižší v rámci EU. Dle dat Eurostatu dosáhla míra nezaměstnanosti v roce 2022 v průměru 27 zemí EU 6,1 % , oproti tomu výše míry nezaměstnanosti v ČR se pohybovala na 2,32 % .

Poměrně významnou související charakteristikou trhu práce ČR v období let 2018 – 2022, tedy období s velmi nízkou mírou nezaměstnanosti, byl přetrvávající převis poptávky po práci nad nabídkou práce doložený počtem pracovních míst evidovaných na úřadu práce, který v těchto letech převyšoval počet nezaměstnaných evidovaných opět na úřadu práce. Ke konci roku 2019 tento rozdíl tvořil 125,5 tis., přičemž na jedno pracovní místo připadalo 0,6 uchazečů o zaměstnání. Na konci sledovaného období, tj. v roce 2022, rozdíl mezi počtem nabízených pracovních míst a počtem uchazečů o práci tvořil 16,8 tis. a na jedno pracovní místo připadalo 0,9 uchazečů o zaměstnání.

Uvedený vývoj nabídky práce a poptávky po práci se ve sledovaném období projevil také v poměrně výrazném navyšování průměrné mzdy. S výjimkou roku 2013, kdy mzdy v české ekonomice stagnovaly (meziroční index 99,9 %) docházelo vždy k meziročnímu nárůstu průměrné měsíční mzdy. Jedním z důsledků uvedeného vývoje na trhu práce ČR bylo postupné navyšování průměrné mzdy. Meziroční index průměrné měsíční mzdy se pohyboval od 102,5 % v roce 2012 až po 108,1 % v roce 2018. Přičemž rychlejší růst byl zaznamenán ve druhé polovině sledovaného období. Průměrná měsíční mzda se zvýšila z 25 067 Kč v roce 2012 na 40 353 Kč v roce 2022.

### **9.3 Stanovení lineárního regresního modelu závislosti míry nezaměstnanosti na hrubé míře migrace**

V následující kapitole bude zkoumán vztah nezaměstnanosti v ČR a hrubé míry migrace prostřednictvím regresní analýzy. Cílem tohoto zkoumání je ověřit, zda existuje v podmínkách ČR model, který dostatečně vysvětluje vztah mezi nezaměstnaností a hrubou mírou migrace v období let 2012 – 2021 a současně ověřit, zda v daném období v ČR měl vývoj migrace potenciál významněji ohrozit rovnováhu na trhu práce. Časové období bylo záměrně zvoleno do konce roku 2021, a to z toho důvodu, aby model nebyl zatížen ozbrojeným konfliktem na Ukrajině a souvisejícím vysokým počtem vydání dočasné ochrany státním příslušníkům Ukrajiny, kteří prchají před válkou. Období roku 2022 a dopadům migrační vlny na trh práce v souvislosti s událostmi na Ukrajině bude věnována samostatná část práce.

Vstupními daty pro konstrukci regresního modelu budou hodnoty úrovně nezaměstnanosti v ČR v období let 2012 - 2021. Zdrojem dat o vývoji nezaměstnanosti jsou data ČSÚ na základě výběrového šetření pracovních sil, kdy byly brány v úvahu údaje o průměrné obecné míře nezaměstnanosti v daném roce (v %). Data o vývoji hrubé míry migrace jsou brána opět ze zdrojů ČSÚ, a to konkrétně data o čisté zahraniční migraci, přepočtena na 1 000 obyvatel. Vstupní data jsou souhrnně uvedena v následující tabulce.

Tabulka 4 - Vývoj nezaměstnanosti a hrubé míry migrace v ČR (období 2012 – 2021)

Rok	Nezaměstnanost (v %)	Hrubá míra migrace
2012	6,98	1,0
2013	6,95	-0,1
2014	6,11	2,1
2015	5,05	1,5
2016	3,95	1,9
2017	2,89	2,7
2018	2,25	3,6
2019	2,02	4,1
2020	2,55	2,5
2021	2,81	4,8

Zdroj: (Zaměstnanost, nezaměstnanost - časové řady, 2023), (Počet a pohyb obyvatel v Českých zemích, 2023) vlastní zobrazení, vlastní výpočty

Hrubá míra migrace je pro účely sestavení lineárního regresního modelu vysvětlující proměnnou ( $X$ ), nezaměstnanost pak proměnnou vysvětlovanou ( $Y$ ).

Konstrukce regresní analýzy byla provedena prostřednictvím nástroje „Regrese“, přičemž testování statistické významnosti jednotlivých parametrů regresní přímky a modelu jako celku bylo provedeno na hladině významnosti  $\alpha = 0,05$ .

Výsledné hodnoty jsou uvedeny v následujících tabulkách:

Výsledky regresního modelu pro období 2012 - 2021

Regresní statistika	
Hodnota spolehlivosti R (index determinace $R^2$ )	0,7216
Pozorování	10
Významnost F (p-hodnota)	0,00187

	<i>Odhadnuté parametry</i>	<i>Chyba odhadu</i>	<i>P-hodnota</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>
Parametr $\beta_1$	6,8613	0,688394	0,00000869 914	5,273894	8,448771
Parametr $\beta_2$	-1,1248	0,247033	0,00186607	-1,6945	-0,55518

Zdroj: Vlastní výpočty

Na základě konstrukce regresního modelu byla stanovena regresní přímka ve tvaru:

$$y = 6,8613 - 1,1248x$$

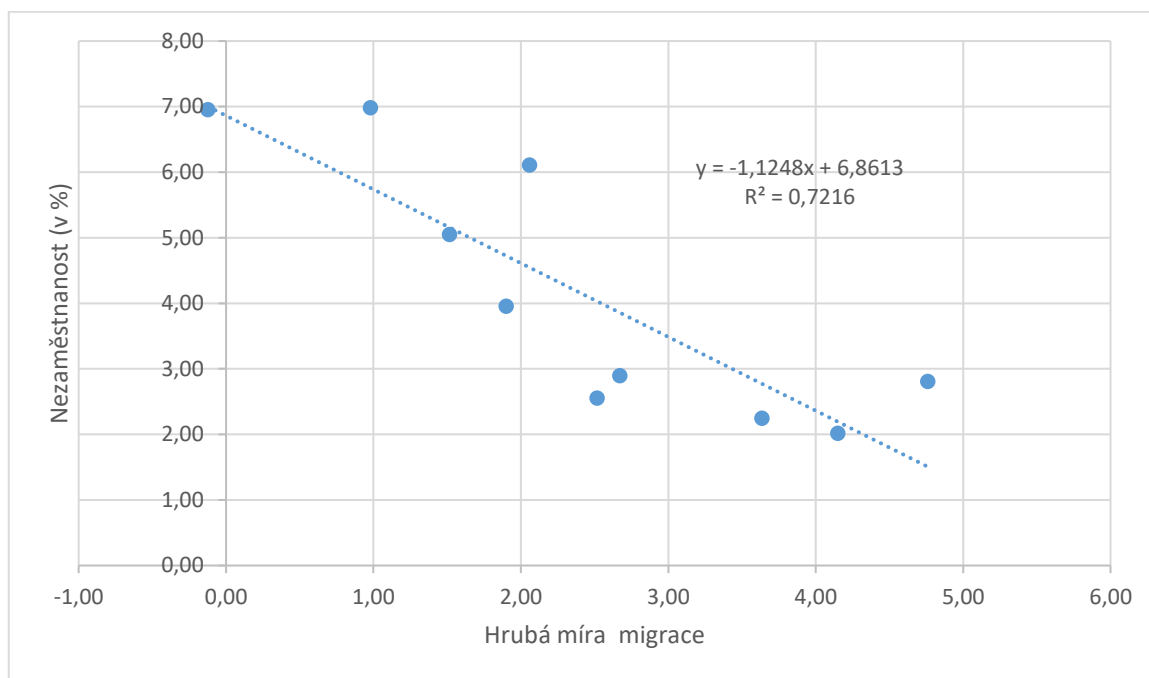
Intervaly spolehlivosti (*Dolní IS 95 %*, *Horní IS 95 %*) pro parametry  $\beta_1$  i  $\beta_2$  neobsahují 0, proto jsou tyto parametry statisticky významné na hladině významnosti  $\alpha = 0,05$ .

V případě celého modelu je p-hodnota (významnost F) nižší než stanovená hladina významnosti  $\alpha$  ( $0,00187 < 0,05$ ). Proto lze zamítnout nulovou hypotézu a konstatovat, že zvolený model je statisticky významný. Výsledný model je možné použít k popisu závislosti vybraných proměnných.

Míru, jakou vytvořený statistický model vystihuje vztah mezi hrubou mírou migrace a nezaměstnaností, pak lze posoudit pomocí indexu determinace. Uvažovanou regresní závislostí se povedlo vysvětlit 72,2 % variability proměnné Y, kterou je nezaměstnanost.

Následující graf znázorňuje vztah hrubé míry migrace a nezaměstnanosti včetně zobrazení regresní přímky, uvedení regresní funkce a indexu determinace ( $R^2$ ).

Graf 2 - Vztah hrubé míry migrace a nezaměstnanosti v ČR (2012 - 2021)



Zdroj: (Zaměstnanost, nezaměstnanost - časové řady, 2023; Počet a pohyb obyvatel v Českých zemích, 2023) vlastní zobrazení, vlastní výpočty

#### 9.4 Vyhodnocení migrace ve vztahu k trhu práce v ČR

Na základě provedené analýzy je možné konstatovat, že v podmínkách ČR ve sledovaném období let 2012–2021 lze sestavit model, který je statisticky významný a do určité míry jej lze použít k vysvětlení závislosti hrubé míry migrace a nezaměstnanosti. Tento vztah byl dle sestaveného modelu nepřímo úměrný, tedy čím nižší hrubá míra migrace, tím vyšší nezaměstnanost a naopak. Ve sledovaném období pak není možné konstatovat, že by převažující imigrace představovala zásadní riziko pro stabilitu trhu práce. Naopak se podařilo ověřit teoretické předpoklady, kdy nízká míra nezaměstnanosti je jedním z faktorů, který přitahuje lidi k přesunu (migraci) do dané oblasti. Jinými slovy se podařilo empiricky prokázat teoretické předpoklady, že lidé migrují za prací.

Sestavený model současně vysvětluje závislost obou proměnných jen v omezené míře (72,2 %) a je tedy zřejmé, že zejména na úroveň nezaměstnanosti působí celá řada dalších vlivů. Stejně tak na úroveň hrubé míry migrace mají vliv i další faktory, jako například úroveň mezd či příjmů, administrativní podmínky dané azylovou politikou ČR, rodinné,

sociální či kulturní vazby vůči lidem, kteří se rozhodnou opustit svou zemi, vč. velikosti diaspory.

## 9.5 Ukrajinská migrační vlna v roce 2022

Dne 24. února 2022 zahájilo Rusko vojenskou agresi vůči Ukrajině. Ta způsobila příliv milionů osob hledajících útočiště v zemích EU. V průběhu roku 2022 se jednalo o více než 4,8 milionů osob. (Příliv uprchlíků z Ukrajiny, 2022)

V reakci na vojenskou agresi vůči Ukrajině aktivovala v březnu 2022 EU směrnici o dočasné ochraně. Aktivace dočasné ochrany je použita za výjimečných okolností v případě hromadného přílivu osob. Dočasná ochrana má za cíl poskytnout ochranu vysídleným osobám a zmírnit tlak na vnitrostátní azylové systémy zemí EU. Dále EU přijala na podporu Ukrajiny opatření týkající se hospodářské a finanční pomoci, uvolněním částky 523 milionů eur na humanitární pomoc, podporu v oblasti civilní ochrany apod. (Ukraine Refugee Situation, 2023), (Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu, 2023), (Ukraine Situation - 2022 Final Report Regional Refugee Response Plan, 2023)

Česká republika má jeden z nejvyšších počtů registrovaných uprchlíků z Ukrajiny na světě (v přepočtu na obyvatele). Příliv takového množství uprchlíků právě do České republiky je dán dynamikou naší země, velkou předválečnou diasporou a taky hospodářstvím ČR, kdy, jak vyplývá z údajů uvedených v předchozích kapitolách, má ČR jednu z nejnižších měr nezaměstnanosti v EU. Nehledě na velkou solidaritnost občanů ČR s nastalou krizí na Ukrajině.

Ke konci roku 2022 získalo status dočasné ochrany 473 280 ukrajinských uprchlíků, z nichž přibližně 80 procent jsou ženy a děti. Přesné počty udělených dočasných ochran jsou znázorněny v následující tabulce. (Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex, 2023)

Tabulka 5 - Počet udělení dočasné ochrany v ČR

rok 2022	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
Dočasná ochrana	250 225	65 345	39 955	22 415	17 135	17 615	15 005	14 275	10 030	11 280

Zdroj: (Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex, 2023), vlastní zobrazení

Nezastupitelnou roli na poli integrace cizinců v České republice mají Centra na podporu integrace cizinců, která se nachází v každém kraji. Zásadní roli Centra na podporu integrace

sehrávají i při řešení současného přílivu občanů Ukrajiny, kteří přecháží z vlasti z důvodů ozbrojeného konfliktu. Zástupci Center se nacházejí na jednotlivých pobočkách Krajských asistenčních center na pomoc Ukrajině, kde kromě tlumočení pomáhají Ukrajincům se zařizováním praktických věcí, jako je zajištění ubytování, hledání lékaře, zápis dětí do škol, pomoc s hledáním práce apod. (Čtvrtletní zpráva o migraci za 3. čtvrtletí 2022, 2022)

Dílčí závěr:

Z hlediska dopadů samotné uprchlické vlny (nikoli válečného konfliktu jako celku) lze konstatovat, že nedošlo k zásadním negativním vlivům na ekonomiku ČR, jako například vznik nerovnováhy na trhu práce. Míra nezaměstnanosti v ČR se v roce 2022 oproti předchozímu roku snížila o 0,5 p. b. na 2,3 %. Příliv 290 tis. osob v produktivním věku (Unemployment by sex and age – annual data, 2023) s přístupem na trh práce (prostřednictvím získané dočasné ochrany) pouze zmírnil napětí na trhu práce, kdy se zejména méně kvalifikovaná neobsazená pracovní místa podařilo obsadit migranty z Ukrajiny.

Zkušenost z reálného vývoje míry nezaměstnanosti v závislosti na počtech migrantů nám dokládá také velmi omezené možnosti využití sestaveného lineárního regresního modelu závislosti míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace v podmínkách ČR. Pokud bychom v konstrukci ukazatele hrubá míra migrace zohlednili také migranty s poskytnutou dočasnou ochranou v produktivním věku (což ukazatel standardně nezohledňuje), dosáhl by ukazatel hrubé míry migrace v roce 2022 místo 3,5 osoby na tisíc obyvatel přibližně 31,1 osob na tisíc obyvatel. Po dosazení do rovnice regresní funkce dle kapitoly 9.3 by měla dosáhnout teoretická míra nezaměstnanosti přibližně -28,1 %. Reálná míra nezaměstnanosti však dosáhla 2,3 %.

Také další z ukazatelů trhu práce, tj. průměrná měsíční mzda nezaznamenala vlivem dodatečného přílivu pracovníků negativní vývoj. Naopak došlo k meziročnímu nárůstu o 6,5 %. Tento vývoj, který je spíše v rozporu s klasickými teoretickými předpoklady, opět dokládá předchozí nerovnováhu na trhu práce (nedostatek pracovní síly), kdy se ekonomika ČR v posledních letech před Ukrajinou válečnou krizí pohybovala nad hranicí potenciálního produktu.

Z hlediska základních makroekonomických veličin měl válečný konflikt na Ukrajině jako celek zásadní vliv zejména na vývoj inflace a výkonovou bilanci (bilance zboží a služeb). Růst HDP byl zachován.

## 10 KOMPARACE ZEMÍ V4 VE VZTAHU K RIZIKŮM DOPADŮ AKTUÁLNÍCH VLN MEZINÁRODNÍ MIGRACE

V této kapitole se budeme věnovat komparaci vývoje a stavu ekonomik zemí V4 s důrazem na základní makroekonomické veličiny, vývoj a stav trhu práce a dále vývoj mezinárodní migrace. Sledovaným obdobím budou roky 2015 – 2022. Zdrojem dat pro komparativní analýzu jsou ve všech případech data z veřejné databáze Eurostatu, a to z důvodu zajištění jednotné metodiky sběru a vykazování dat. Proto se v některých případech mohou v případě ČR data mírně odlišovat oproti datům v předchozích částech zprávy, kde byly brány údaje ze zdrojů ČSÚ.

Následně bude provedena také regresní analýza vztahu vývoje nezaměstnanosti a hrubé míry migrace v jednotlivých ekonomikách Polska, Maďarska a Slovenska a výsledky budou porovnány s výstupy obdobné regresní analýzy v podmínkách ČR, které byly uvedeny v předchozích částech této práce. Cílem je porovnat a vyhodnotit rizika aktuálních mimořádných vln mezinárodní migrace a případných dopadů na jednotlivé ekonomiky.

### 10.1 Komparace základních makroekonomických ukazatelů

Na úvod se budeme věnovat porovnání vývoje základních makroekonomických ukazatelů jako je vývoj HDP, inflace a platební bilance na úrovni výkonové bilance (tj. bilance zboží a služeb).

#### 10.1.1 Vývoj a úroveň HDP

Vývoj a úroveň HDP jednotlivých zemí V4 budeme srovnávat prostřednictvím dvou základních ukazatelů. Prvním je vývoj meziročního růstu či poklesu HDP, který slouží k odhadu a posouzení ekonomického rozvoje dané země a druhým ukazatelem je HDP na obyvatele v běžných cenách (přepočteno na Euro), který nám umožňuje srovnat úroveň dané ekonomiky.



Tabulka 6 - Vývoj a úroveň HDP zemí V4 v období let 2016 - 2022

Země	Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česká republika	Meziroční index HDP	102,5	105,2	103,2	103,0	94,5	103,6	102,5
	HDP na obyv. (běžné ceny, Euro)	16 790	18 330	19 850	21 150	20 170	22 270	25 870
Maďarsko	Meziroční index HDP	102,2	104,3	105,4	104,9	95,5	107,2	104,6
	HDP na obyv. (běžné ceny, Euro)	11 850	12 980	13 920	15 000	14 140	15 870	17 580
Polsko	Meziroční index HDP	103,0	105,1	105,9	104,5	98,0	106,8	104,9
	HDP na obyv. (běžné ceny, Euro)	11 050	12 120	12 990	13 870	13 720	15 060	17 310
Slovensko	Meziroční index HDP	101,9	102,9	104,0	102,5	96,6	103,0	101,7
	HDP na obyv. (běžné ceny, Euro)	14 960	15 570	16 500	17 320	17 110	18 110	19 590

Zdroj: (GDP and main components, 2023; Main GDP aggregates per capita, 2023)

Z hlediska základní tendence vývoje HDP byl vývoj ve všech zemích V4 ve sledovaném období podobný. S výjimkou roku 2020 dosahovaly ekonomiky všech zemí pravidelný meziroční růst HDP. Výjimkou byl zmiňovaný rok 2020, kdy z důvodu celosvětové pandemie Covid-19 a uplatňovaných protiepidemických opatření ze strany vlád, zaznamenaly všechny země meziroční pokles HDP, a to v rozmezí od 5,5 % HDP v ČR po 2,0 % v Polsku. Mimo tento rok rostly všechny 4 ekonomiky poměrně vysokým tempem, které u všech zemí přesahovalo průměr celé EU. Nejvyšší průměrné tempo růstu pak dosáhla ekonomika Polska, následována ekonomikou Maďarska, České republiky a relativně nejnižším průměrným tempem rostla ekonomika Slovenska.

Poměrně stabilní bylo po celé sledované období pořadí zemí z hlediska velikosti a úrovně ekonomiky.

Vzhledem k velikosti země a počtu obyvatel má nejvyšší hodnotu HDP v absolutním vyjádření ze srovnávaných ekonomik Polsko. Nicméně z hlediska úrovně HDP na obyvatele Polská ekonomika dosahovala nejnižších hodnot. V roce 2022 dosáhl HDP na obyvatele 17 300 euro, což je 49,1 % průměru EU. Druhou největší ekonomikou dle absolutní hodnoty

HDP je ekonomika České republiky, přičemž tato dosahuje ze srovnávaných zemí nejvyšší hodnoty úrovně HDP na obyvatele, konkrétně 25 870 euro v roce 2022, tj. 73,5 % průměru EU. Třetí největší ekonomikou ze srovnávaných zemí je Maďarská ekonomika, kde hodnota HDP na obyvatele v roce 2022 dosáhla hodnoty srovnatelné s Polskou ekonomikou, tj. 17 580 (49,9 % průměru EU). Nejmenší ekonomikou je ekonomika Slovenska, nicméně úroveň HDP na obyvatele je ze srovnávaných ekonomik druhá nejvyšší a v roce 2022 dosáhla 19 590 euro, což představuje 55,6 % průměru EU.

Dílčí závěr:

Všechny čtyři ekonomiky zemí V4 jsou stabilní a rostoucí ekonomiky, jejichž úroveň HDP na obyvatele prozatím nedosahuje průměru EU (27 států). Nejbližší průměru EU má pak ekonomika České republiky, následována ekonomikou Slovenska, Maďarska a s poměrně malým odstupem Polska.

### 10.1.2 Vývoj inflace

Ze států V4 je v současné době pouze Slovensko členem Eurozóny, tedy měnové unie evropských států používajících euro jako svou hlavní měnu. Ostatní státy doposud používají národní měny a měnovým orgánem a výkonným orgánem měnové politiky jsou národní centrální banky.

Trend vývoje inflace v jednotlivých státech V4 byl ve sledovaném období obdobný a je dobře patrný z následující tabulky.

Tabulka 7 - Vývoj inflace zemí V4 v období let 2016 - 2022

Země	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česká republika	0,6	2,4	2,0	2,6	3,3	3,3	14,8
Maďarsko	0,4	2,4	2,9	3,4	3,4	5,2	15,3
Polsko	-0,2	1,6	1,2	2,1	3,7	5,2	13,2
Slovensko	-0,5	1,4	2,5	2,8	2,0	2,8	12,1

Zdroj: (HICP - inflation rate, 2023)

V roce 2016 se inflace ve všech čtyřech zemích pohybovala kolem 0, přičemž v Polsku a na Slovensku byl zaznamenán pokles cenové hladiny. Naopak v Maďarsku a České republice byla inflace kladná, avšak nedosahovala ani 1 %. V dalších letech až do roku 2020 se inflace pohybovala ve všech státech v intervalu od 1,2 % až 3,7 % s mírným rostoucím trendem. V roce 2021 již bylo na území Polska a Maďarska zaznamenán rychlejší nárůst cen, kdy v obou zemích inflace dosáhla 5,2 %, zatímco v České republice a na Slovensku byla srovnatelná s předchozími lety (tj. 3,3 % v České republice a na Slovensku 2,8 %).

Následující rok 2022 byl zásadním způsobem poznamenán skokovým růstem cenové hladiny, kdy ve všech zemích dosáhla inflace dvouciferných hodnot. Důvodem byl zejména extrémní růst cen energií, který se začal projevovat již v roce 2021 a v roce 2022 byl umocněn válečným konfliktem na Ukrajině. Rostoucí ceny energií se následně promítly do dalších částí spotřebního koše, a to zejména u energeticky náročných komodit (potraviny, pohonné hmoty a další). V roce 2022 byla nejvyšší úroveň inflace zaznamenána v Maďarsku (15,2 %) a nejnižší na Slovensku (12,1 %).

Dílčí závěr:

Ve sledovaném období byl ve všech zemích obdobný trend i úroveň vývoje inflace, kdy od stagnace či dokonce mírných poklesů cenové hladiny v roce 2016 přes období postupného mírného růstu inflace do roku 2021 až po skokové navýšení cen v roce 2022, kdy inflace dosáhla dvouciferných hodnot. V průměru nejnižší růst cenové hladiny za celé sledované období zaznamenalo Slovensko, nejvyšší růst cen naopak Maďarsko.

### 10.1.3 Vývoj výkonové bilance (bilance zboží a služeb)

Všechny 4 země jsou členy Evropské unie, a tedy jednotného evropského trhu. Jsou otevřenými exportně zaměřenými ekonomikami.

Tabulka 8 - Vývoj výkonové bilance zemí V4 v období let 2016 - 2022

Země	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česká republika	13 503,2	14 529,5	12 533,0	13 466,4	14 545,3	6 711,5	-389,6
Maďarsko	10 077,5	8 663,0	5 806,0	3 410,8	2 661,9	486,2	-6 862,9
Polsko	12 593,8	13 222,4	10 200,6	19 715,9	29 958,7	19 175,0	12 247,8
Slovensko	1 637,4	1 479,5	689,3	83,4	1 978,7	33,7	-6 249,9

Zdroj: (Balance of payments by country, 2023)

Z tabulky vývoje výkonových bilancí (tj. bilancí zboží a služeb) vyplývají poměrně významné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi.

Nejvyššího přebytku výkonové bilance souhrnně za celé sledované období dosáhlo Polsko, které také jako jediné ze všech 4 zemí dokázalo přebytkovou bilanci udržet i v roce 2022. Druhý největší celkový přebytek výkonové bilance pak zaznamenala Česká republika, jejíž roční přebytky dosahovaly poměrně stabilní úrovně až do roku 2020 (mezi 12,5 mld. euro a 14,5 mld. euro). V následujících dvou obdobích pak postupně došlo k výraznému snížení salda výkonové bilance, přičemž v roce 2022 dosáhlo záporné úrovně -389,6 mil. euro.

V případě Maďarska mělo saldo výkonové bilance po celé sledované období snižující se trend, kdy se postupně snižovalo z významného přebytku 10 077,5 mil. euro v roce 2016 až na deficit ve výši -6 862,9 mil. euro.

Nejnižší přebytky výkonové bilance pak v období let 2016 až 2021 dosáhlo Slovensko a v roce 2022 byl zaznamenán také poměrně významný deficit ve výši -6 249,9 mil. euro.

Dílčí závěr:

Společným znakem všech 4 zemí bylo výrazné snížení salda výkonové bilance v roce 2021 a další zásadní snížení salda v roce 2022. Důvodem takového vývoje byly zejména problémy spojené s narušením dodavatelských řetězců a omezení výroby, a tedy i vývozu v některých klíčových oborech v důsledku doznívající epidemie Covid-19 (např. omezení v automobilovém průmyslu, který je velmi silně v daných zemích zastoupen) a současně růst cen dovážených surovin a energií (zásadní pro výsledek výkonových bilancí zejména v roce 2022).

## 10.2 Komparace vývoje a stavu trhu práce

Situace na trhu práce zemí V4 byla v posledních 7 letech poměrně rozdílná. Dva základní porovnávané ukazatele, tj. míru nezaměstnanosti a úroveň mezd vyjádřenou roční průměrnou mzdou přepočtenou na úvazek, uvádí následující tabulka.

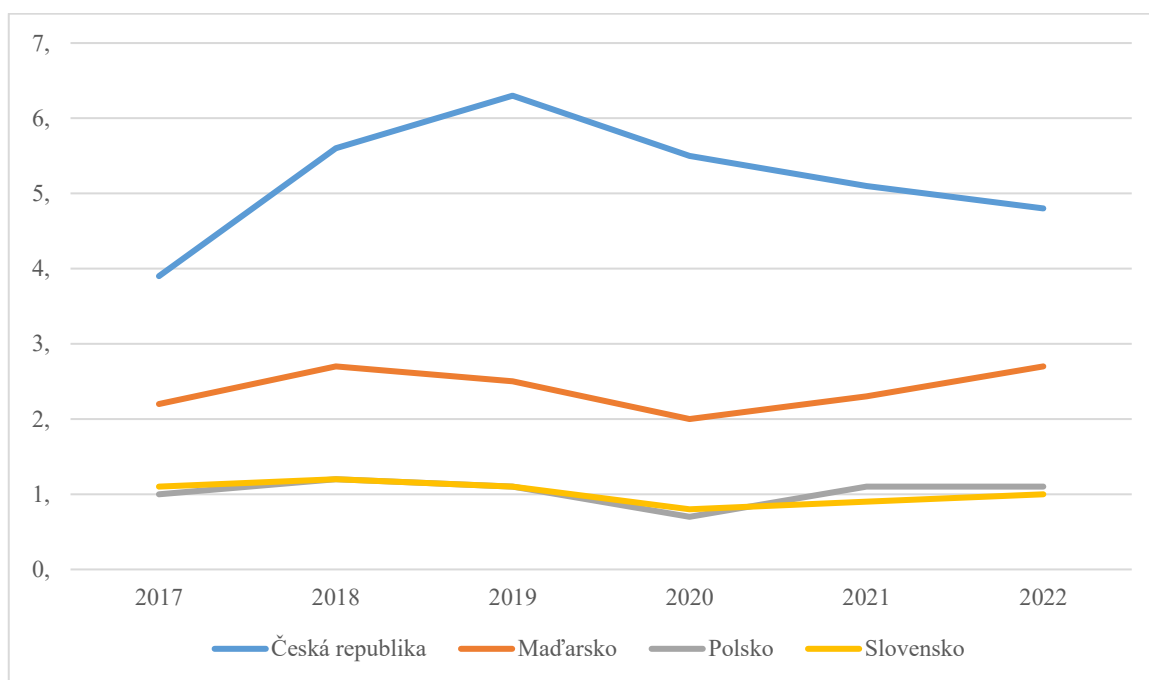
Tabulka 9 - Vývoj míry nezaměstnanosti a roční průměrné mzdy zemí V4, období 2016 - 2022

Země	Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Česká republika	Míra nezaměstnanosti	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,3
	Roční průměrná mzda (na přepočtený úvazek, euro)	13 062	14 427	15 987	17 130	16 826	18 189	-
Maďarsko	Míra nezaměstnanosti	5,0	4,0	3,6	3,3	4,1	4,1	3,6
	Roční průměrná mzda (na přepočtený úvazek, euro)	9 764	10 890	11 437	12 128	11 788	12 618	-
Polsko	Míra nezaměstnanosti	6,3	5,0	3,9	3,3	3,2	3,4	2,9
	Roční průměrná mzda (na přepočtený úvazek, euro)	11 146	12 086	13 071	14 047	14 327	14 431	-
Slovensko	Míra nezaměstnanosti	9,6	8,1	6,5	5,7	6,7	6,8	6,1
	Roční průměrná mzda (na přepočtený úvazek, euro)	12 741	13 299	13 986	14 859	15 343	16 162	-

Zdroj: (Unemployment by sex and age, 2023), (Average full time adjusted salary per employee, 2023)

Ze získaných dat vyplývá, že po celé sledované období byla nejnižší míra nezaměstnanosti v České republice, kdy v roce 2016 dosáhla úrovně 4 % a v následujících letech se pak pohybovala okolo úrovně přirozené míry nezaměstnanosti mezi 2 % a 3 %. Nedostatek pracovních sil a pnutí na trhu práce dokládá mimo jiné vývoj míry volných pracovních míst. Míra volných pracovních míst vyjadřuje procentní podíl počtu volných pracovních míst na celkovém počtu pracovních míst (obsazených i neobsazených) v ekonomice. V České republice míra volných pracovních míst od roku 2016 do roku 2019 rostla, a to z 2,9 % na 6,3 %, s následným postupným poklesem na 4,8 % v roce 2022. Po celou dobu míra volných pracovních míst ve srovnání s ostatními zeměmi V4 vykazovala výrazně nejvyšší hodnoty (viz následující graf).

Graf 3 - Míra volných pracovních míst zemí V4, 2016 - 2022



Zdroj: (Job vacancy rate by NACE Rev. 2 activity - annual data, 2023)

Míra nezaměstnanosti v Maďarsku a Polsku vykazovala ve sledovaném období obdobné údaje, přičemž v obou zemích docházelo k postupnému snižování míry nezaměstnanosti, přičemž v Polsku docházelo k mírně rychlejšímu tempu snižování nezaměstnanosti (z 6,3 % v roce 2016 na 2,9 % v roce 2022). V Maďarsku došlo v porovnání uvedených let ke snížení míry nezaměstnanosti o 1,4 p. b. z 5 % na 3,6 %. Podobnost vývoje míry nezaměstnanosti v obou zemích odpovídá velmi podobnému vývoji meziročních změn HDP.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti po celou dobu sledovaného období mělo Slovensko. I zde byl zaznamenán trend snižování míry nezaměstnanosti, nicméně po celou dobu se nezaměstnanost pohybovala v intervalu od 9,3 % po 5,7 %. Na konci sledovaného období, tj. v roce 2022, dosahovala úrovně 6,1 %, což je výrazně nejvyšší hodnota z porovnávaných zemí.

Situaci trhu práce jednotlivých zemí ilustruje také vývoj ročních průměrných mezd, kde jsou mezi zeměmi V4 významné rozdíly zejména v úrovni mezd. Nejvyšší průměrná roční mzda je v roce 2021 byla zaznamenána v České republice a činila 18 189 euro na přepočtený úvazek a oproti roku 2016 se zvýšila o 39 %.

Druhá nejvyšší průměrná roční mzda v celém sledovaném období byla na Slovensku, přičemž v roce 2021 dosahovala 16 162 euro na přepočtený úvazek. Dynamika růstu průměrných mezd však byla na Slovensku z porovnávaných zemí nejnižší (nárůst o 26 %

oproti roku 2016) a odpovídá tak vyšší míře nezaměstnanosti, a tedy nižšímu tlaku na růst mezd.

Třetí v pořadí v úrovni roční průměrné mzdy je Polsko. Roční průměrná mzda se v Polsku v roce 2016 pohybovala na úrovni 11 146 euro a do roku 2022 vzrostla o 29 % na 14 431 euro.

Nejnižší roční průměrná mzda byla po celé období v Maďarsku. Přesto, že tato se mezi lety 2016 a 2021 zvýšila stejně jako v Polsku o 29 % z 9 764 euro na 12 618 euro, ve srovnání s Českou republikou dosahovala na konci sledovaného období 69,4 %.

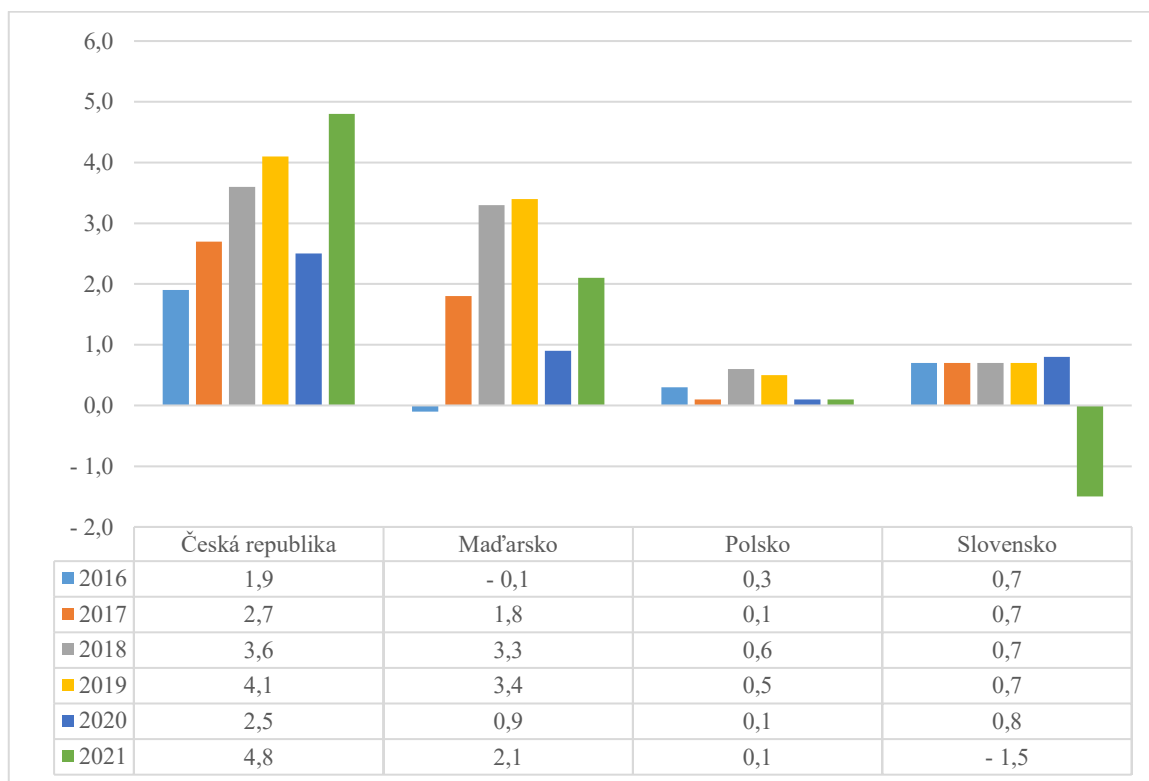
Dílčí závěr:

Trh práce všech 4 zemí ve sledovaném období vykazoval poměrně pozitivní vývoj, kdy převážně klesala míra nezaměstnanosti a rostly průměrné mzdy. Česká republika zaznamenala nejnižší míru nezaměstnanosti, projevoval se nedostatek pracovních sil a z toho vyplýval nejvyšší růst průměrných mezd, které dosahují výrazně nejvyšší úrovně ze sledovaných zemí. Naopak nejnižší úroveň průměrných mezd je v Maďarsku a nejvyšší míra nezaměstnanosti na Slovensku. Z uvedeného vyplývá, že pokud je vývoj a stav trhu práce jedním z pull faktorů mezinárodní migrace, je atraktivita České republiky jako cílové země ze srovnávaných zemí z hlediska trhu práce nejvyšší.

### **10.3 Komparace vývoje mezinárodní migrace zemí V4**

Mezi zeměmi V4 existuje poměrně rozdílná situace v oblasti mezinárodní migrace, kterou dobře ilustruje následující graf vývoje hrubé míry migrace.

Graf 4 - Hrubá míra migrace v zemích V4, 2016 - 2021



Zdroj: (Population change - crude rates of total change, natural change and net migration plus adjustment, 2023)

Hrubá míra migrace vyjadřuje saldo čisté migrace (tj. rozdíl mezinárodní imigrace a emigrace) v přepočtu na 1 000 obyvatel. Tento ukazatel v období let 2016 až 2021 dosahoval významně vyšších hodnot v České republice oproti ostatním zemím. Svými hodnotami, které se pohybovaly od 1,9 (rok 2016) do 4,8 (rok 2021) převyšovala i průměr EU. Jak bylo uvedeno již výše, dle státního občanství bylo ke konci roku 2021 na území České republiky nejvíce osob z Ukrajiny (196 875 osob), Slovenska (114 630 osob) a Vietnamu (64 851 osob). (Cizinci podle státního občanství a pohlaví k 31. 12., 2022)

V Maďarsku byl vývoj mezinárodní migrace ve sledovaném období významně rozkolísaný s relativně velkým rozptylem. V roce 2016 byla hrubá míra migrace mírně záporná, tj. - 0,1, a v dalších letech se pohybovala v kladných hodnotách v intervalu od 0,9 do 3,4 osob na tisíc obyvatel a bez zjevného trendu. Dle údajů Maďarského centrálního statistického úřadu jsou nejpočetnější skupiny zahraničních státních příslušníků v Maďarsku Slováci, Rumuni a Ukrajinci.

V Polsku byly hodnoty hrubé míry migrace vždy kladné, nicméně ani v jednom případě nedosáhly hodnoty 1 osoby na tisíc obyvatel. Mezi nejpočetnější skupiny imigrantů v Polsku



lze dlouhodobě řadit migranty z Velké Británie, Německa a Ukrajiny. Zejména z počátku sledovaného období byly dominující skupinou vracející se Poláci, případně děti Poláků narozené v zahraničí. V posledních letech pak podíl této skupiny postupně klesá a zvyšuje se počet imigrantů zejména z Ukrajiny. (Sytuacja demograficzna Polski do roku 2019. Migracje zagraniczne ludności, 2020)

Na Slovensku je hrubá míra migrace v letech 2016 až 2020 velmi stabilní na úrovni 0,7 až 0,8, ovšem ani zde nedosahovala ani 1 osoby na tisíc obyvatel. V roce 2021 došlo k výkyvu hrubé míry migrace do záporných hodnot (-1,5 osob na tisíc obyvatel). Nejpočetnějšími skupinami zahraničních migrantů na Slovensku jsou dle Statistického úřadu Slovenské republiky obyvatelé z České republiky, Maďarska a Ukrajiny.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 9.5, v roce 2022 došlo v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině k významné migrační vlně obyvatel Ukrajiny, kteří se snažili uniknout do zahraničí. Přírozeným útočištěm pak byly ty státy, u kterých výrazněji působí pull faktory definované v teoretické části práce. Počet občanů Ukrajiny, kteří se uchýlili do zemí V4 zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 10 - Srovnání počtu udělených dočasných ochran běžencům z Ukrajiny v zemích V4, rok 2022, měsíčně

Měsíc	Česká republika	Maďarsko	Polsko	Slovensko
3/2022	250 225	1 445	677 110	59 100
4/2022	65 345	7 120	427 065	13 530
5/2022	39 955	6 970	96 680	6 400
6/2022	22 415	5 680	61 210	4 665
7/2022	17 135	2 830	57 535	3 850
8/2022	17 615	1 910	67 510	4 335
9/2022	15 005	1 235	53 710	3 795
10/2022	14 275	1 260	54 660	3 530
11/2022	10 030	1 060	40 480	3 145
12/2022	11 280	415	31 940	2 420
Celkem	463 280	29 925	1 567 900	104 770

Zdroj: (Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – monthly data, 2023)

Hlavními rozhodujícími faktory pro určení cílové země migrantů z Ukrajiny byly zejména sociální či rodinné vazby (velikost diaspory) v cílové zemi, podpora ve společnosti v cílové zemi, integrační programy ze strany vlád jednotlivých zemí (podpora vzdělávání, ubytování, finanční podpora, dostupnost zdravotní péče, ekonomické prostředí).

## 10.4 Regresní modely zemí V4

Za účelem zkoumání možné závislosti míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace byly také v případě zemí Maďarska, Polska a Slovenska stanoveny lineární regresní modely. Analyzovaným obdobím byly stejně jako v případě ČR roky 2012 – 2021. Jako vstupní data byly brány roční průměrná míra nezaměstnanosti a hrubá míra migrace za jednotlivé země. Analýza byla provedena pomocí nástroje MS Excel. Cílem bylo ověřit, zda existují také v podmínkách ostatních zemí V4 modely, které na hladině statistické významnosti 0,05 vysvětlují vztah mezi nezaměstnaností a hrubou mírou migrace. Výsledky jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 11 - Základní výstupy regresní analýzy průměrné míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace v zemích V4 za období 2012 až 2021

Ukazatel	Česká republika		Maďarsko		Polsko		Slovensko	
Hodnota spolehlivosti R (index determinace $R^2$ )	0,7216		0,1975		0,6255		0,0151	
Pozorování	10		10		10		10	
Významnost F (p-hodnota)	0,00187 < 0,05		0,19816 > 0,05		0,006447 < 0,05		0,735005 > 0,05	
Regresní funkce	$y = 6,8613 - 1,1248x$		$y = 7,6055 - 1,0713x$		$y = 6,4794 - 5,9814x$		$y = 9,363 + 0,5924x$	
Intervaly spolehlivosti	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>
Parametr $\beta_1$	5,27389	8,44877	4,20532	11,0056	5,06242	7,89647	6,38968	12,3364
Parametr $\beta_2$	-1,6945	-0,55518	-2,8318	0,68925	-9,75516	-2,20773	-3,30507	4,48991
Závěr	regresní model jako celek je statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (včetně odhadnutých regresních parametrů)		parametr $\beta_2$ je statisticky nevýznamný; regresní model jako celek je též <b>statisticky nevýznamný</b> na hladině významnosti 0,05		regresní model jako celek je statisticky významný na hladině významnosti 0,05 (včetně odhadnutých regresních parametrů)		parametr $\beta_2$ je statisticky nevýznamný; regresní model jako celek je též <b>statisticky nevýznamný</b> na hladině významnosti 0,05	

Zdroj: Vlastní výpočty

Vstupní data, mimo dat České republiky, stejně jako podrobné výstupy jsou uvedeny v přílohách této práce.

Na základě uvedených dat lze konstatovat, že pouze v případě České republiky a Polska lze sestavit lineární regresní model, který je na hladině významnosti 0,05 statisticky významný. V obou případech model dokládá nepřímou úměrný vztah mezi hrubou mírou migrace a mírou

nezaměstnanosti. V případě České republiky daný model vysvětluje 72,2 % vztahu obou veličin, v případě Polska pak 62,6 % vztahu obou veličin.

Regresní modely sestavené na základě dat Maďarska a Slovenska nejsou na hladině významnosti 0,05 statisticky významné.

Dílčí závěr:

Na základě srovnání výstupů regresních analýz je zřejmé, že výsledky o závislosti vztahu obou veličin nelze zcela zobecnit. Výjimkou je potvrzení, že nízká míra nezaměstnanosti je jedním z možných pull faktorů mezinárodní migrace, tedy že příznivé podmínky na trhu práce jsou jedním z faktorů při rozhodování migrantů o cílové zemi.

Jak nám ukázal vývoj v roce 2022, tak sestavené regresní modely nelze příliš použít k predikci vývoje nezaměstnanosti v závislosti na hrubé míře migrace, respektive v závislosti na dodatečné pracovní síle, která vlivem mimořádných vln mezinárodní migrace doplňuje pracovní trh v cílové zemi (ať již prostřednictvím mezinárodní ochrany či dočasné ochrany). Ekonomiky Polska i České republiky absorbovaly v průběhu roku 2022 statisíce migrantů v produktivním věku, přičemž tyto počty řádově přesahovaly počty imigrantů v předchozích letech. Současně v obou případech došlo k poklesu míry nezaměstnanosti o 0,5 p. b.

## 11 SHRNU TÍ ANALYTICKÉ A APLIKAČNÍ ČÁSTI

Praktická část byla rozdělena na 5 kapitol, přičemž první kapitola byla věnována cíli a metodám diplomové práce. Analytické části diplomové práce byly věnovány tři kapitoly, které byly zacíleny na Visegrádskou skupinu, tvorbu a vyhodnocení SWOT analýzy a regresní analýze. Pomocí těchto analýz byl zkoumán a analyzován současný stav migrace a ekonomiky České republiky a dopad migrace na ekonomiku České republiky a byly definovány dílčí závěry k jednotlivým zkoumaným proměnným. Největší pozornost byla věnována vývoji migrace a trhu práce v České republice a následně vyhodnocení Ukrajinské migrační vlny v roce 2022.

Obsahem aplikační části diplomové práce je kapitola Komparace zemí V4, kdy komparace proběhla jak pro porovnání základních makroekonomických ukazatelů zemí V4, tak komparace vývoje a stavu trhu práce a mezinárodní migrace. Dále byly sestaveny regresní modely zemí V4 a jejich porovnání.

Cílem práce bylo ověření, zda existuje v podmínkách České republiky model, který vysvětluje vztah mezi nezaměstnaností a hrubou mírou migrace a zda měl vývoj migrace potenciál významněji ohrozit rovnováhu na trhu práce.

Analýzou se povedlo ověřit teoretické předpoklady, kdy nízká míra migrace je jedním z faktorů, který přitahuje lidi k migraci, tudíž, že lidé migrují za prací. Současně není možné konstatovat, že by imigrace představovala zásadní riziko pro stabilitu trhu práce. Analýzou dat bylo zjištěno, že všechny čtyři země mají stabilní a rostoucí ekonomiky a současně i trh práce všech čtyř zemí vykazoval pozitivní vývoj, jelikož převážně klesala míra nezaměstnanosti a současně rostly průměrné mzdy.

Z výsledků srovnání regresních analýz zemí V4 nelze říct, že by se dala zobecnit závislost vztahu nezaměstnanosti a migrace a také to, že regresní modely nelze použít k predikci vývoje nezaměstnanosti v závislosti na hrubé míře migrace. Nicméně analýza potvrdila, že nízká nezaměstnanost je jedním z možných pull faktorů mezinárodní migrace.

Výsledky analýz se potvrdily i z hlediska dopadů uprchlické vlny z Ukrajiny v roce 2022, neboť nedošlo k zásadním, bezprostředním negativním vlivům na ekonomiku České republiky. V podstatě by se dalo říct, že příliv osob zmírnil napětí na trhu práce, kdy se povedlo obsadit méně kvalifikovaná pracovní místa migranty z Ukrajiny.

## ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo analyzovat a charakterizovat současný stav týkající se migrace a prostřednictvím vybraných proměnných ověřit, zda existuje v podmínkách České republiky model, který vysvětluje vztah mezi nezaměstnaností a hrubou mírou migrace a zda měl vývoj migrace potenciál významněji ohrozit rovnováhu na trhu práce.

Analýzou se povedlo ověřit teoretické předpoklady, kdy nízká míra migrace je jedním z faktorů, který přitahuje lidi k migraci, tudíž že lidé migrují za prací. Současně není možné konstatovat, že by imigrace představovala zásadní riziko pro stabilitu trhu práce. Analýzou dat bylo zjištěno, že všechny čtyři země mají stabilní a rostoucí ekonomiky a současně i trh práce všech čtyř zemí vykazoval pozitivní vývoj, jelikož převážně klesala míra nezaměstnanosti a současně rostly průměrné mzdy.

Z výsledků srovnání regresních analýz zemí V4 nelze zobecnit tvrzení, že existuje silná závislost vztahu nezaměstnanosti a migrace a regresní modely nelze použít k predikci vývoje nezaměstnanosti v závislosti na hrubé míře migrace. Nicméně analýza potvrdila, že nízká nezaměstnanost je jedním z možných pull faktorů mezinárodní migrace.

Dalšími faktory, které mají vliv na migraci jsou například úroveň mezd či příjmů, administrativní podmínky dané azylovou politikou, rodinné, sociální či kulturní vazby vůči lidem, kteří se rozhodnou opustit svou zemi, vč. velikosti diaspory. Tyto faktory potvrdilo i zkoumání v diplomové práci, kdy nejvíce migrantů z Ukrajiny, v přepočtu na tisíc obyvatel, přišlo právě do České republiky.

Závěrem lze říci, že není možné konstatovat, že by imigrace v aktuálních podmínkách České republiky představovala zásadní riziko pro stabilitu trhu práce. Riziko migrace z pohledu ekonomického by nastalo v případě většího množství přílivu migrantů, a to v dlouhodobém horizontu. V případě většího množství migrantů, tak jako tomu bylo v roce 2022 v rámci Ukrajinské krize, se potvrdilo, že takové množství migrantů je stabilní ekonomika schopna zvládnout. Nicméně z dlouhodobého hlediska by mělo větší množství migrace dopady jak na sociální systém, tak na zdravotnictví, bezpečnost apod., tedy rizika spíše sociální či politická než ekonomická.

Přestože se často z různých stran objevují námitky, že zahraniční pracovníci připravují o práci domácí obyvatelstvo, v České republice se potvrdilo, že i přes relativně velký objem ukrajinské imigrace nemají ukrajinští pracovníci zásadní dopad na nezaměstnanost a ni na úroveň mezd. Dalo by se říct, že tedy ukrajinští pracovníci našli uplatnění v odvětvích, která

nejsou pro místní pracovníky „dost dobrá“ a ve kterých jsou platy tak nízké, že pro mnoho Čechů je při současném sociálním systému výhodnější nepracovat, než přijmout špatně placenou práci.

## SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

### Tištěné zdroje:

ADAMS, Rhonda, 2014. *Successful Business Plan - Secrets & Strategies: 1 Best-Selling Business Plan Guide*. 6th Edition. Palo Alto, CA, USA: PlanningShop. ISBN 978-1-933895-48-2.

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-16-4

BŘICHÁČEK, Tomáš, 2016. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klause. ISBN 978-80-7542-023-7.

CASTLES, Stephen, Hein DE HAAS a Mark J. MILLER, 2014. *The Age of MIGRATION: International Population Movements in the Modern World*. Fifth edition. New York: The Guilford Press. ISBN 978-14625-1311-6.

COLLIER, Paul, 2017. *EXODUS: Jak migrace mění náš svět*. Praha: Nakladatelství LIBRI. ISBN 9788072775576.

DUŠEK, Jiří. *Zaměstnanost a trh práce – česko-slovenské zkušenosti*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016, 110 s. ISBN 978-80-7556-013-1

FUCHS, Kamil. *Ekonomie I: základy mikroekonomie*. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2007. ISBN 978-80-903914-0-6.

GRMANOVÁ, Eva, 2021. *Demographic changes and their impact on the labour market*. Szczecin, Poland: Publishing House: Centre of Sociological Research. ISBN 978- 83-963452-3-3.

JUREČKA, Václav a kolektiv, 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0251-8.

KLUFOVÁ, Renata a Zuzana POLÁKOVÁ. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-546-5.

KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*. 2., přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1319-5

KUBIŠTA, Václav, 2016. *Mezinárodní obchod a migrace*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 9788073806552.

MANKIW, N. Gregory. *Macroeconomics*. Ninth edition. New York: Macmillan Education, 2016, ISBN 978-1319154035

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. rozšíř. vyd. Praha: Slon, 2002. ISBN: 80-86429-08-3

NEUBAUER, Jiří, Marek SEDLAČÍK a Oldřich KRÍŽ, 2016. *Základy statistiky: Aplikace v technických a ekonomických oborech*. 2. rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5786-5.

PALÁT, Milan, 2013. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava - Přívoz: KEY Publishing. ISBN 978-80-7418-161-0.

PALÍŠKOVÁ, Marcela. *Trh práce v Evropské unii: historický vývoj, aktuální trendy a perspektivy*. V Praze: C. H. Beck, 2014, 203 s. ISBN 978-80-7400-270-0.

ROJÍČEK, Marek, Vojtěch SPĚVÁČEK, Jan VEJMĚLEK, Eva ZAMRAZILOVÁ a Václav ŽDÁREK, 2016. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5858-9.

ROŽŇÁK, Petr, Karel KUBEČKA a kolektiv, 2018. *Země Visegrádu a migrace; Fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: KEY Publishing. ISBN 9788074182921.

RUBINSKAYA, Eteri, 2020. *Migration and Urbanization: Local Solutions for Global Economic Challenges*. Rusko: IGI Global. ISBN 9781799801115

SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. ISBN 978-80-87284-07-0

SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA, 2018. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-537-7.

UHHEREK, Zdeněk, Šárka OŠTÁDALOVÁ, Věra HONUSKOVÁ a Vladislav GUNTER, 2016. *Migrace: historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT. ISBN 978-80-905942-9-6.



**Elektronické zdroje:**

About the Visegrad group, 2022. *Visegrad group* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/about>

Aims and Structure, 2014. *Visegrad group* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/about/aims-and-structure>

Average full time adjusted salary per employee, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama\\_10\\_fte/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_fte/default/table?lang=en)

Azyl a uprchlictví. Ministerstvo vnitra ČR. Odbor azylové a migrační politiky. [online]. MVČR, ©2023 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: [Migrace - Aktuální informace o migraci \(mvcr.cz\)](https://migrace.mvcr.cz)

Balance of payments by country, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP\\_C6\\_A\\_\\_custom\\_5760437/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_C6_A__custom_5760437/default/table?lang=en)

BROŽOVÁ, Kristýna, 2022. Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík? [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.clovekvτισni.cz/ekonomickymigrant-nelegalni-uprchlik-cizinec>

Cizinci podle státního občanství a pohlaví k 31. 12., 2022. *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. Praha [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=CIZ08&vyhltext=cizinci&bkvt=Y2l6aW5jaQ..&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F\\_M~F\\_Z~F\\_R~T\\_P~S~\\_null\\_null\\_&katalog=all&str=v899&](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=CIZ08&vyhltext=cizinci&bkvt=Y2l6aW5jaQ..&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~T_P~S~_null_null_&katalog=all&str=v899&)

ČERŇANSKÁ, Barbara, 2017. Migrace. Encyklopedie migrace [online]. [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/migrace/>

Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR\\_ASYTPFM\\_\\_custom\\_5763659/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYTPFM__custom_5763659/default/table?lang=en)

Čtvrtletní zpráva o migraci za 3. čtvrtletí 2022, 2022. *Ministerstvo vnitra České republiky: Odbor azylové a migrační politiky* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-3-ctvrtleti-2022.aspx>

DECLARATION OF THE DEFENCE AND SECURITY COMMITTEES OF PARLIAMENTS OF THE VISEGRAD GROUP, 2022. *Visegrad group* [online]. Bratislava, 4.-5.12.2022 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/download.php?docID=509>

FRANC, Aleš, 2006. *Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice* [online]. Brno: Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky [cit. 2023-04-02]. ISSN 1801-4496. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-22.pdf>

GDP and main components, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama\\_10\\_gdp/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp/default/table?lang=en)

HICP - inflation rate, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>

History of the Visegrad group, 2011. *Visegrad group* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/about/history>

HUNGARY'S NATIONAL SECURITY STRATEGY, 2012. *Ministry of foreign affairs of Hungary* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://eda.europa.eu/docs/default-source/documents/hungary-national-security-strategy-2012.pdf>

Job vacancy rate by NACE Rev. 2 activity - annual data, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/JVS\\_A\\_RATE\\_R2\\_\\_custom\\_5821603/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/JVS_A_RATE_R2__custom_5821603/default/table?lang=en)

Legislativa migrace, 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-legislativa-legislativa.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Maastrichtská smlouva o Evropské unii, 2018. *EUR-lex: Access to European Union law* [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/treaty-of-maastricht-on-european-union.html>

Main GDP aggregates per capita, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama\\_10\\_pc/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc/default/table?lang=en)

Mezinárodní ochrana: Dublinský systém, 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

Migrace úvod, 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-uvod-migrace.aspx>

Migračná politika Slovenskej republiky, 2021. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, 8.9.2021 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>

Migration Strategy Hungary, 2013. *BELÜGYI ALAPOK: Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/Migration%20Strategy%20Hungary.pdf>

Sbírka zákonů, 2023. *Zákony pro lidi* [online]. Praha [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/hledani?text=lex%20ukrajina>

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2015. *Strategie migrační politiky České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 2023-04-02]. ISBN 978-80-86466-83-5. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>

PALÁT, Milan, 2014. *Příčiny vzniku migrace a reflexe souvisejících teorií* [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: [https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/091\\_2014.pdf](https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/091_2014.pdf)

PALDUSOVÁ, Helena a et al, 2018. Přehled aktualit v oblasti migrace za období od 1. 3. do 31. 3. 2018. In: Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky [online]. [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=145477>

PAVLÍK, Zdeněk, 2016. Minulost a budoucnost migrace. Migrace a demografické výzvy [online]. [cit. 2023-04-13]. ISSN 978-80-245-2183-1. Dostupné z: <https://www.czechdemography.cz/res/archive/002/000319.pdf?seek=1485543409>

PAVY, Eeva, 2022. Lisabonská smlouva. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/5/lisabonska-smlouva>

Počet a pohyb obyvatel v Českých zemích: Veřejná databáze, 2023. *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. Praha [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=pOHYb+obyvatel&bkvt=cE9IWWIgb2J5dmF0ZWw.&filtr=G~F\\_M~F\\_Z~F\\_R~T\\_P~S~\\_null\\_null\\_&katalog=all&pvo=DEMDCR1](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=pOHYb+obyvatel&bkvt=cE9IWWIgb2J5dmF0ZWw.&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~T_P~S~_null_null_&katalog=all&pvo=DEMDCR1)

Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy, 2023. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=MZD01-A&skupId=855&katalog=30852&&evo=v208 !\\_MZD-LEG4\\_1&str=v478&kodjaz=203](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=MZD01-A&skupId=855&katalog=30852&&evo=v208 !_MZD-LEG4_1&str=v478&kodjaz=203)

Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy - meziroční index, 2023. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=MZD01-B&skupId=855&filtr=G~F\\_M~F\\_Z~F\\_R~T\\_P~S~\\_null\\_null\\_&katalog=30852&&evo=v689 !\\_MZD-LEG4-RINDEX\\_1&str=v703&kodjaz=203](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=MZD01-B&skupId=855&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~T_P~S~_null_null_&katalog=30852&&evo=v689 !_MZD-LEG4-RINDEX_1&str=v703&kodjaz=203)

Podíl nezaměstnaných osob, pracovní místa v evidenci úřadu práce, 2023. *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=ZAM09&filtr=G~F\\_M~F\\_Z~F\\_R~T\\_P~S~\\_null\\_null\\_&katalog=30853&&c=v3~3\\_\\_RP2022&str=v170&kodjaz=203](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=ZAM09&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~T_P~S~_null_null_&katalog=30853&&c=v3~3__RP2022&str=v170&kodjaz=203)

Polityka migracyjna Polski – diagnoza stanu wyjściowego, 2021. *Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji* [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/mswia/polityka-migracyjna-polski--diagnoza-stanu-wyjsciowego>

Polityka migracyjna Polski – kierunki działań 2021-2022, 2021. *Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji* [online]. 5.7.2021 [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/mswia/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-przyjecia-dokumentu-polityka-migracyjna-polski--kierunki-dzialan-2021-2022-id179>

Population change - crude rates of total change, natural change and net migration plus adjustment, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TPS00019/default/table?lang=en&category=demo.demo\\_ind](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TPS00019/default/table?lang=en&category=demo.demo_ind)

POŘÍZEK, Jan, 2019. SWOT analýza a její využití. *Ecommerce Bridge* [online]. 21.3.2019 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.ecommercebridge.cz/swot-analyza-a-jeji-vyuziti/>

Příliv uprchlíků z Ukrajiny, 2022. *Evropská rada, Rada Evropské unie* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/>

Reakce EU na invazi Ruska na Ukrajinu, 2023. *Evropská rada, Rada Evropské unie* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-response-ukraine-invasion/#support>

SCHOENHOLTZ, Andrew I., 2015. The New Refugees and the Old Treaty: Persecutors and Persecuted in the Twenty-First Century Persecuted in the Twenty-First Century [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://scholarship.law.georgetown.edu/facpub/1899>

Struktura a vývoj státního dluhu, 2023. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu>

Sytuacja demograficzna Polski do roku 2019. Migracje zagraniczne ludności, 2020. *Główny Urząd Statystyczny* [online]. 30.12.2020 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosc/sytuacja-demograficzna-polski-do-roku-2019-migracje-zagraniczne-ludnosc,16,1.html>

ŠTEVULOVÁ, Zuzana, 2017. Řečí práva: Kdy se člověk stává uprchlíkem? *EURACTIV* [online]. 29. 11. 2017 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/opinion/slovy-prava-kdy-se-clovek-stava-uprchlikem/>

Terminologický slovník, 2023. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Ukraine Refugee Situation, 2023. *Operational Data Portal* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

Ukraine Situation - 2022 Final Report Regional Refugee Response Plan, 2023. *Operational Data Portal* [online]. 28.3.2023 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/99791>

Unemployment by sex and age, 2023. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une\\_rt\\_a/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a/default/table?lang=en)

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY: č. 1051, 2022. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 14. prosince 2022 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>

Visegrádská spolupráce, 2022. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/visegrad/>

Zákon o azylu, 1999. *Zákony pro lidi* [online]. Praha [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>

Zaměstnanost, nezaměstnanost - časové řady, 2023. *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397746/czam020323cr.xlsx/c6adb2a7-807c-483e-be2b-1fc1eb061432?version=1.0>

Zásady migrační strategie, 2016. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zasady-migracni-strategie.aspx>

## SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

EU Evropská unie

EUR Oficiální měna zemí Evropské unie

HDP Hrubý domácí produkt

IS Interval spolehlivosti

V4 Visegrádská skupina

**SEZNAM TABULEK**

Tabulka 1 – SWOT analýza ČR a migrace.....	50
Tabulka 2 - Vývoj migrace na území ČR v období let 2012 - 2022.....	56
Tabulka 3 - Přehled vývoje vybraných ukazatelů trhu práce v ČR v období 2012 - 2022..	57
Tabulka 4 - Vývoj nezaměstnanosti a hrubé míry migrace v ČR (období 2012 – 2021) ....	59
Tabulka 5 - Počet udělení dočasné ochrany v ČR .....	62
Tabulka 6 - Vývoj a úroveň HDP zemí V4 v období let 2016 - 2022 .....	65
Tabulka 7 - Vývoj inflace zemí V4 v období let 2016 - 2022 .....	66
Tabulka 8 - Vývoj výkonové bilance zemí V4 v období let 2016 - 2022.....	67
Tabulka 9 - Vývoj míry nezaměstnanosti a roční průměrné mzdy zemí V4, období 2016 - 2022 .....	69
Tabulka 10 - Srovnání počtu udělených dočasných ochran běžencům z Ukrajiny v zemích V4, rok 2022, měsíčně .....	73
Tabulka 11 - Základní výstupy regresní analýzy průměrné míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace v zemích V4 za období 2012 až 2021 .....	74



**SEZNAM GRAFŮ**

Graf 1 - Zobrazení SWOT analýzy .....	55
Graf 2 - Vztah hrubé míry migrace a nezaměstnanosti v ČR (2012 - 2021) .....	61
Graf 3 - Míra volných pracovních míst zemí V4, 2016 - 2022 .....	70
Graf 4 - Hrubá míra migrace v zemích V4, 2016 - 2021 .....	72

## SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Regresní analýza Míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace – Maďarsko

Příloha P II: Regresní analýza Míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace – Polsko

Příloha P III: Regresní analýza Míry nezaměstnanosti a hrubé míry migrace – Slovensko

## PŘÍLOHA P I: REGRESNÍ ANALÝZA MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI A HRUBÉ MÍRY MIGRACE – MAĎARSKO

Vstupní data

Rok	Nezaměstnanost (v %)	Hrubá míra migrace
2012	10,7	1,6
2013	9,8	0,6
2014	7,5	1,1
2015	6,6	1,5
2016	5,0	-0,1
2017	4,0	1,8
2018	3,6	3,3
2019	3,3	3,4
2020	4,1	0,9
2021	4,1	2,1

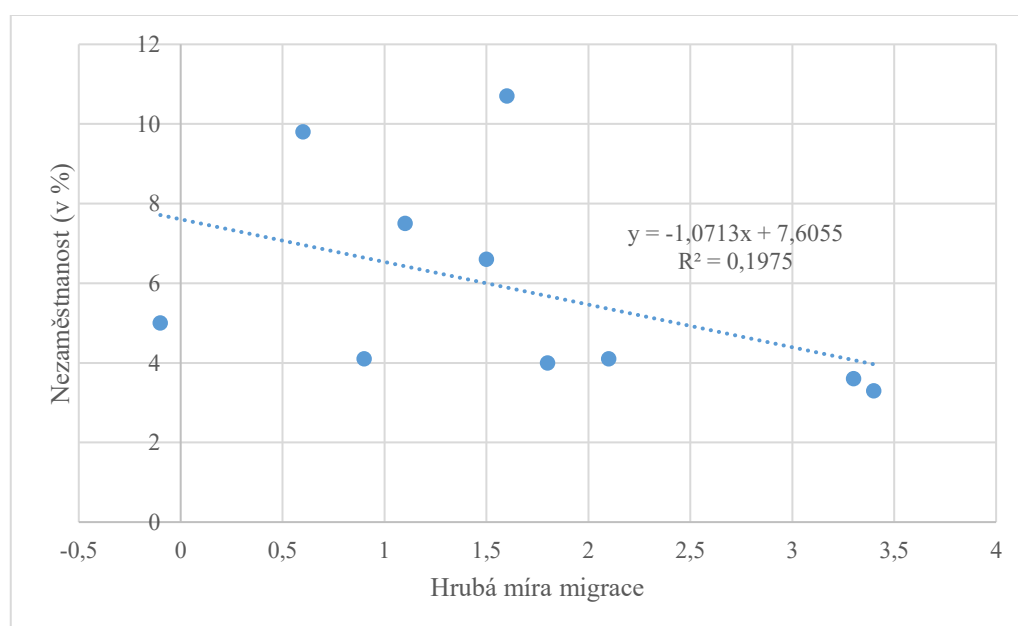
Zdroj: (Population change - crude rates of total change, natural change and net migration plus adjustment, 2023), (Unemployment by sex and age – annual data, 2023)

Výsledky regresního modelu pro období 2012 - 2021

Regresní statistika	
Hodnota spolehlivosti R (index determinace $R^2$ )	0,1975
Pozorování	10
Významnost F (p-hodnota)	0,19816

	<i>Odhadnuté parametry</i>	<i>Chyba odhadu</i>	<i>P-hodnota</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>
Parametr $\beta_1$	7,6055	1,474473	0,000866	4,205323	11,0056
Parametr $\beta_2$	-1,0713	0,763453	0,198159	-2,8318	0,689252

Graf: Vztah hrubé míry migrace a nezaměstnanosti v ČR (2012 - 2021)



## PŘÍLOHA P II: REGRESNÍ ANALÝZA MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI A HRUBÉ MÍRY MIGRACE – POLSKO

Vstupní data

Rok	Nezaměstnanost (v %)	Hrubá míra migrace
2012	10,4	-0,1
2013	10,6	-0,7
2014	9,2	-0,3
2015	7,7	-0,3
2016	6,3	0,3
2017	5,0	0,1
2018	3,9	0,6
2019	3,3	0,5
2020	3,2	0,1
2021	3,4	0,1

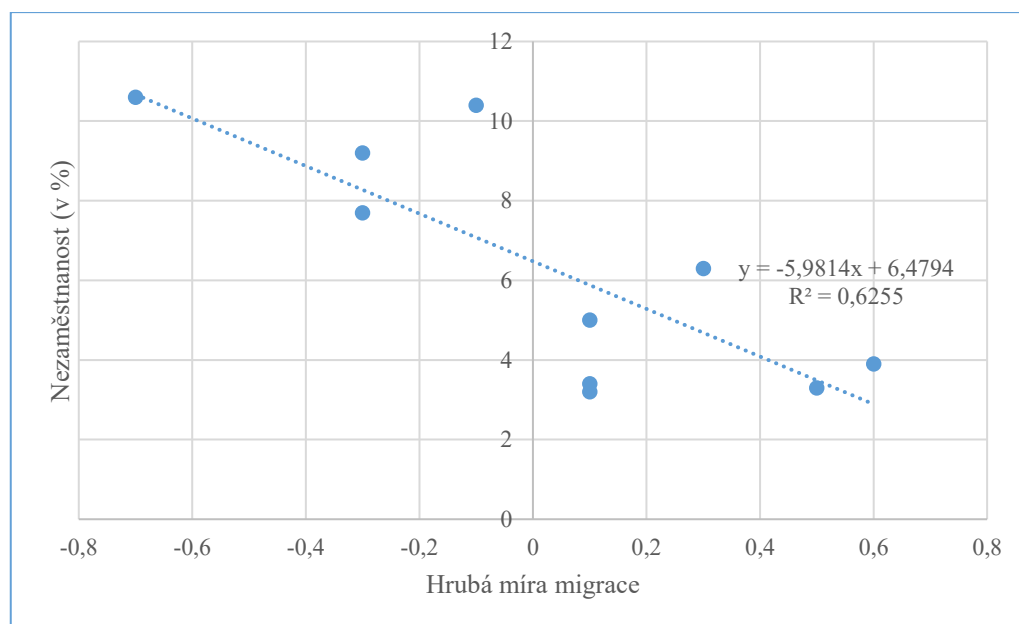
Zdroj: (Population change - crude rates of total change, natural change and net migration plus adjustment, 2023), (Unemployment by sex and age – annual data, 2023)

Výsledky regresního modelu pro období 2012 - 2021

Regresní statistika	
Hodnota spolehlivosti R (index determinace $R^2$ )	0,6255
Pozorování	10
Významnost F (p-hodnota)	0,006447

	<i>Odhadnuté parametry</i>	<i>Chyba odhadu</i>	<i>P-hodnota</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>
Parametr $\beta_1$	6,4794	0,614495	0,00000571	5,062415	7,896471
Parametr $\beta_2$	-5,9814	1,636473	0,006447	-9,75516	-2,20773

Graf: Vztah hrubé míry migrace a nezaměstnanosti v ČR (2012 - 2021)



## PŘÍLOHA P III: REGRESNÍ ANALÝZA MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI A HRUBÉ MÍRY MIGRACE – SLOVENSKO

Vstupní data

Rok	Nezaměstnanost (v %)	Hrubá míra migrace
2012	13,9	0,6
2013	14,1	0,4
2014	13,1	0,3
2015	11,5	0,6
2016	9,6	0,7
2017	8,1	0,7
2018	6,5	0,7
2019	5,7	0,7
2020	6,7	0,8
2021	6,8	-1,5

Zdroj: (Population change - crude rates of total change, natural change and net migration plus adjustment, 2023), (Unemployment by sex and age – annual data, 2023)

Výsledky regresního modelu pro období 2012 - 2021

Regresní statistika	
Hodnota spolehlivosti R (index determinace $R^2$ )	0,0151
Pozorování	10
Významnost F (p-hodnota)	0,735005

	<i>Odhadnuté parametry</i>	<i>Chyba odhadu</i>	<i>P-hodnota</i>	<i>Dolní IS 95 %</i>	<i>Horní IS 95 %</i>
Parametr $\beta_1$	9,3630	1,289397	0,0000871	6,389679	12,33639
Parametr $\beta_2$	0,5924	1,690149	0,735005	-3,30507	4,489908

Graf: Vztah hrubé míry migrace a nezaměstnanosti v ČR (2012 - 2021)

